

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKOJA

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATAJA

Nr. 11. X aastakäik

1. juunil 1935

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	" 1.50
Välismaale . . .	" 5.00
Poolaastas . . .	" 3.00

Toimetus ja talitus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:
Igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . .	kr. 30.00
1/2 " . . .	" 16.50
1/4 " . . .	" 10.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Raudtee võistleb eralaevaliiniga. Kaubandus-tööstuskoja peakoosolek. Kaubandus-tööstuskoja 1934. a. aruanne. Millal on liikumatelt laudadelt toiduainete müük ärimaksust vaba? Eesti Kaubandus-tööstusbüroo Harbiinis. Äride register. Majanduslikke teateid. Ankeedi tulemusi kaupluste pühapäevarahu küsimuses. Tolliteateid. Toiduainete turg. Välisborsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedelid.

Raudtee võistleb eralaevaliiniga.

Tariifinõukogu on 26. apr. s. a. (R. T. nr. 41, 1935) alandanud erakordselt raudtee veotariifi Narva ja Tallinna vahel 1. maist kuni 1. detsembrini jahu, suhkru, soola, heeringate, laudade ja lattide pealt. Alandamine ulatub 20—50% ning on mõeldud nende jaamade vahel ainult 1. maist kuni 1. detsembrini. Alandatud veotariifi järgi nähtavasti raudtee peab sel liinil töötama alla omahinna.

Säärane erakordne veohinna alandamine olevat kuuldavasti võetud ette ainult selleks, et võistelda laevaliiniga, mis asutati läinud aastal Viru ranna ja Tallinna sadamate vahel. Selle tegelik tagajärg oleks, et laevaliin sureb välja, sest laev ei saa omalt poolt maksa kinni puudujääke, mis paratamatult tekitavad need erakordsed dumping-tariifid. Kuid ühenduses Narva sadamas sissekäämiste lõpetamisega langeks ära ka kogu liini pidamine, sest vahepealsed sadamad üksi ei suuda tasuda liini kulusid.

Märgime siinkohal, et omal ajal riik püüdis paari aasta jooksul seda liini hoida ülal oma laevadega, kuna majanduslikult on väga tähtis, et rannakohad ja sadamad omaksid ühenduse Tallinnaga. Kuid riigil tuli liinile suured summad juure maksa ja liin tuli lõpetada. Vahepeal need

rannad ja sadamad olid täiesti ilma ühenduseta ning sadamate tegevus oli äärmiselt väike, hoolimata sellest, et riik on kulutanud suuri summasid nende sadamate korrashoiuks.

Seetõttu tuleb Viru ranna liini asutamist lugeda majanduslikult väga tähtsaks ning riigi huvi peaks olema, et see liin võiks loomulikes oludes tegutseda edasi ja areneda. Seda enam, et sel liinil ja mereühendustel on ka suur strateegiline tähtsus.

Tariifinõukogu erakordne sesooniline dumping-tariif, mis on mõeldud ainult selle laevaliini surmamiseks, käib seetõttu riigi huvidele risti vastu. Raudteel on muidugi kerge ühel väikesel liinil 7 kuu jooksul töötada alla omahinna, misuguse kahju peavad katma teised raudteeliinid, kuid säärane samm ei ole meie arvates õige ega ole õige viis teha ühele raudteeliinile erakordseid takse selleks, et surmata laevaliini, mis peab ühendust sama ministriumini poolt suurte kuludega ehitatud sadamate vahel, kuhu raudteeühendusi ei ole.

Koda palus teedeministrit teha korraldust selleks, et erakordne tariif Tallinn-Narva raudteeliinil muudetaks ära ning see liin käiks samade normide alla nagu teisedki raudteeliinid samas kauguses.

Kaubandus-tööstuskoja peakoosolek 28. mail 1935. a.

Teisipäeval, 28. mail s. a., pidas Kaubandus-tööstuskoda oma korralise peakoosoleku; päevakorras oli koja 1934. a. aruannete kinnitamine ja krediidi nõutamine mõnesuguse inventaari soetamiseks ja vastuvõttude korraldamiseks ühenduses koja 10-aastase tegevuse juubeliga käesoleva aasta novembrikuus.

Koja nõukogu abiesimees F. Tannebaum avas peakoosoleku kell 15,15. Koos oli 67 koja liiget. Presiidiumi valiti: peakoosoleku juhatajaks A. Veiler, abideks O. Zimmermann ja H. Kolts; sekretäriks J. Loorens, abideks J. Karu ja J. Loosberg.

Enne päevakorra juure asumist juhataja teatas, et surma läbi on lahkunud koja liige kapten J. Martinson, kelle mälestust austati püstitõusmisega.

Enne aruande läbivaatamist võttis sõna koja juhatause esimees Joakim Puhk, valgustades üle tund aega kestvas kõnes koja tegevust möödunud aastal üksikutel majandusaladel. Oma kõne sissejuhatauseks ütles hra J. Puhk:

Majanduspoliitilisel alal astuti riigivõimu poolt aruandeaastal rida samme ja pandi maksma rohkesti korraldusi, mil majandusliku tegevuse kohta on kaugeleulatuv tähtsus. Kõigis neis küsimusis tuli kojalt avaldada oma arvamisi, et elluviidavad seadused ja määrused saaksid tegelikule elule vastavad.

Meie siseriiklikus majanduselu korraldamises on läinud aastal selgesti ilmnunud sunnimajanduse tendents. Riik ja omavalitsused ei piirdu mitte üksnes korraldaja osaga, vaid võtavad osa ka tegelikust äritsemisest, põhjendades seda sellega, et ka mõnes naaberriigis nii tehtavat. Me oleme arvamisest, et riigistatud ettevõtlikkust ja riigi kätte kogutud varandusi võib poliitilise muutuse momendil nende edukuses takistada.

Edasi kõneleja peatus üksikasjaliselt kõigi koja alla koondatud majandusalade juures, andes ülevaate nende arengust ja käsitelles tähtsaimaid momente koja tegevusest nendel aladel.

Aruannete võeti koja 1934. a. rahalised aruanded, mille järgi aasta jooksul tuli sisse Kr. 96.656.14, kulutati koja keskasutuse, osakondade ja esinduste peale Kr. 92.310.58 ja mis näitab ülejääki ühes endiste aastate ülejääkidega kokku Kr. 85.726.51.

Kulude osas on 1934. a. jooksul väljaminekuid olnud Kr. 7.60 vähem kui eelarves oli ette nähtud.

Pealeselle — äride registreerimise 1934. a. tulude ja kulude aruanne, mille järgi on

sisse tulnud	Kr. 6.469.—
kulutatud	„ 5.755.46

Ülejääk	Kr. 718.54
---------	------------

Prostititud vekslite nimekirjade 1934. a. tulude ja kulude aruanne, mille järgi on

sisse tulnud	Kr. 10.067.78
kulutatud	„ 9.858.96

Ülejääk	Kr. 208.82
---------	------------

ja kinnisvarade ekspluateerimise aruanne 1934. a. kohta, mille järgi on tulusid saadud Tallinnas ja Tartus kokku Kr. 8.679.77, kulusid olnud Tallinnas ja Tartus kokku Kr. 7.459.95. Ülejääk Tallinnas ja Tartus kokku Kr. 1.219.82.

Lõppbilanss 31. detsembril 1934. a. oli tasakaalus Kr. 347.196.16.

Aruanne on koja revisjonikomisjoni poolt 13. mail s. a. läbi vaadatud ja õigeks tunnistatud.

Kuna aruanded sektsioonides ja koja nõukogu juba on läbi sõelatud, ei võetud peakoosolekul aruannete kohta enam sõna. Peakoosolek kinnitas kõik esitatud aruanded ühel häälel.

Edasi arutati krediidi andmise küsimust Kaubandus-tööstuskoja 10-aastase tegevuse mälestamise puhul soetatava inventaari ostmiseks ja vastuvõttude ning piduliku aktuse korraldamiseks.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu 21. mail s. a. otsustas põhimõtteliselt kiita heaks koja juhatause kavatsused muretseda koja tegevuse 10 aasta juubeli mälestuseks koja aunõuniku, praeguse riigivanema hra Konstantin Päts'i, ja koja kauaaegse esimehe hr. Joakim Puhk'i pildid koja koosolekute saali paigutamiseks, samuti soetada kojale oma serviisid, klaasid, lauahõbeda ja lauapesu ning anda juubeli puhuks välja eriraamatu koja tekkimise ja tegevuse ajaloo kirjeldamisega ning tähtsamate koja tegevlaste piltidega. Ühtlasi otsustas koja nõukogu kinnitada kavatsuse korraldada juubeli puhul pidulik aktus ja koosviibimine koja liikmeile, kutsutud külalislile ja koja tegelasile. Kogutud andmete põhjal tuleksid pildid, serviisid, lauahõbe ja lauapesu maksma Kr. 12.000.—. Raamatu väljaandmiseks tuleks kulutada Kr. 2.500.— ja vastuvõttude peale krooni 3.000.—, võttes need summad kokku Kr. 17.500.—, koja tagavarakapitalist.

Peakoosolek otsustas ühel häälel küsitud krediidi ülaltähendatud otstarbeks lubada.

Peakoosolek lõppis kell 17.00.

Kaubandus-tööstuskoja 1934. a. tegevuse ülevaade.

Sissejuhatusesks.

1934. a. võis juba konstateerida olukorra paranemist peaaegu kõigil rahvamajanduse aladel. Raske on küll määrata kindlaks täpselt pöörde-momenti, kuid juba 1933. a. teisel poolel, millal maailmamajanduses võis märgata seni kest-nud allamineku seismajäämist mitmes riigis, hakkas ka Eesti rahvamajanduses avalduma pa-ranemise tendents, mis kestis edasi 1934. a. jook-sul.

Osalt olenes see muidugi surutise üldisest nõr-gemisest maailmas, kuid ei saa jätta mainima-ta ka tervet rida siseriiklikke abinõusid, mis tun-duvalt elustasid meie majanduslikku tegevust. Üheks tähtsaks teguriks ses mõttes võib lugeda meie vääringu allaviimist inglise naela tasemele, mis andis hoogu eksporditööstusele ja hiljem mõ-jus elustavalt ka teiste alade läbikäikudele, sa-muti ei saa alahinnata ka laialdastes rahvakihti-des tekkinud meeleolu muutust paremuse poole, mida põhjustas konjunktuuri paranemine ja võrd-lemisi hea viljasaak aruandeaastal.

Selle tagajärjel kriisiaastail halvatud ja loitukis jäänud tegutsemistahe ning ettevõtlikkus on majandusringkonnis uuesti elustunud ja äri-ringkonnad vaatavad märksa lootusrikkamalt tu-levikule vastu lkui aasta varem.

Edasi tuleks märkida üldise olukorra parane-mist Eestis ka selle poolest, et omavarustuse laiendamisega on märksa vähenenud välisturgu-de ebasoodus mõju meie sisemajandusele. Olgu-gi et sissevedu ei ilmuta ka aruandeaastal tun-duvat tõusu, sündis see tõus ainuüksi toorainete ja tootmisvahendite sisseveo arvel, kuna tarvi-tuskaupade protsent üldsisseveost, võrreldes eel-miste aastatega, langes.

Paralleelselt majandusliku tegevuse elavne-misega vähenes tunduvalt ka töötaolu, kaotades eelmise aasta teravuse. 1932. ja 1933. aastail, kui kriis andis end tunda kõige valusamini, tõu-sis töötute arv mitte ainult tööstustöölise arvel, vaid siis vähenes palgaliste kasutamine ka põl-lumajanduses. Aruandeaastal registreeriti töö-tuid juba märksa vähem ja aasta teisel poolel, lkui tööbõrside organisatsioonis võeti ette mõne-sugused muutused, kahanes see arv veelgi, nii et töötute küsimus langes päevakorrast ära.

Majanduspoliitilisel alal astuti riigivõimu poolt aruandeaastal rida samme ja pandi maks-ma rohkesti korraldusi, mil majandusliku tege-vuse kohta on kaugeleulatuv tähtsus. Kõigis neis küsimusis tuli kojal oma kogemustega olla abiks riigivõimude, et elluviidavad seadused ja

määrused saaksid tegelikule elule vastavad ja võimaldaksid meie rahvamajandusel areneda nor-maalselt.

Allpool toome lühidalt ära tähtsaimad momen-did rohkearvulisist küsimusist, millega Kauban-dus-tööstuskojal aruandeaastal tuli tegutseda ja missuguseis tuli tal avaldada oma seisukohti:

Maksustamise ala.

Tööpuuduse ja kodanike üldise ostujõu langu-sega langesid ka ettevõtete läbikäigud. Olgugi et meil puudub ametlik statistika ettevõtete läbikäi-kude kohta, võib vist küll kindlasti oletada et 1933. a. läbikäigud nii tööstuses kui ka kaubandu-ses olid ümarguselt 30% vähemad kui 1931. a. 1933. a. teine pool näitas küll pisut paranemist põllupidajate arvel, kuid paljude kaubanduslike ettevõtete kohta suuremais keskusis, näit. riide-kaubandus Tallinnas, ei annud see end palju tunda. Hoolimata ettevõtete läbikäikude langusest olid nende jooksvad kulud aga jäänud peaaegu endi-seks — üürid, valgustus-, kindlustuskulud, pal-gad jne. Seega oli ettevõtete kasutoovus palju langenud, kuid maksukoormatis seevastu mitte.

Kaubandus-tööstuskoja esimeseks mureks 1934. a. oli, kuidas aidata kaasa ettevõtete maksukoor-matise kergendamiseks. Kuigi majandusminis-ter kõigiti heatahtlikult kavatses üldise maksu-koormatise vähendamist, ei läinud ometi korda saavutada kõikide soovide täitmist. K.-t.-kojas peeti terve rida nõupidamisi ettevõtjatega, et jõuda selgusele iga üksiku eriala tõelises tulukuses. Koguti riiklikult kogu materjaale, mis esitati maksudevalitsusele. Selle tagajärjel läiks korda otsemaksude seaduses ettenähtud keskmisi kasu-protsente kaubandusettevõtetele ka h e a a s t a peale, s. o. 1934. ja 1935. a. peale, alandada.

Koja poolt küsimuse kohta kogutud andme-te alusel tehti rida vähendamise ettepanekuid maksudevalitsusele ka tööstuslike alade kohta ning juhiti majandusministri kui ka maksudeva-litsuse tähelepanu sellele, et viimase poolt töös-tusettevõtete kohta koostatud puhaskasu klassifi-katsioonitabeli kavas ettenähtud puhaskasunor-mid ei ole reale tegevusaladele küllalt põhjenda-tud. Selle tagajärjel vähendatigi rea tööstus-alade norme. Ka ei teostatud kavatsusel olnud ulatuses mõnede tööstusalade normide suuren-damist, nagu see oli ette nähtud tabeli kavas, mil-line asjaolu muutis tunduvalt õiglasemaks pal-jude tööstusalade maksustamise. Arvestades aga seda, et suur osa kesk- ja väiketööstureid koos-tab oma puhaskasu deklaratsioonid puudulikult

ja neis sagedasti oskamatusse tõttu deklareerivad palju suuremaid kasusid või läbikäike kui neil tegelikult on olnud, ning langevad selle tõttu palju kõrgema maksu alla kui see oleks põhjendatud, leiti vajaliseks, et koja osakonnad ja esindused selgitaksid tööstureile maksustamise ja deklaratsiooni koostamise korda. Osakondade ja esinduste töö selles suunas on annud ka tulemusi ja aidanud kaasa tööstusettevõtete õiglasemale maksustamisele.

Nagu ülal juba mainitud, on keskmine kasu- protsent paljudel tähtsamal äri- ja tööstusaladel vähendatud. Tõsi, see alandamine on enamikul korral küll ainult 1%, kuid arvestades ärimaksude üldsummat, tegi kasu- protsendi alandamine üldiselt üle riigi siiski välja kaunis suure summa. Ka ei tõstetud 1934. a. äride läbikäigu summaksid nii palju kui see eelmisel aastal oli ette tulnud, vaid peaaegu igas maksujaoskonnas alandati läbikäigusummasid eelmise aasta vastu. (Kõige vähem tuli läbikäigusummade vähendamist ette Tartumaa maksujaoskonnas.)

Ka aruandvate ettevõtete maksukoormatis vähenes 1934. a. veidi, nimelt kapitalimaksu alandamise läbi. Kapitalimaks, mida varemalt võeti 1% määral põhi- või osakapitalilt, alandati 0,4% peale, kuid selle vastu pandi maksma kord, mille järele ka kasu, mis algab 1% põhi- või osakapitalilt, kuulub maksustamisele, kuna varemalt oli kasu kuni 3%-ni maksuvaba.

Ühes sellega pandi ka maksma kindlam kord aruandvate ettevõtete (aktsiaseltside, osühingute ja kooperatiivide) aruannete kontrollimiseks. Selle tagajärjel said küll mitmed ettevõtted kannatada, eriti suurtööstuse alal, kuid kasude varjamine, mida õiglase korra juures ei või lubada, on muutunud raskemaks.

Soodustused maksustamise alal, milliseid kasutasid kooperatiiv-ettevõtted võrreldes teiste aruandvate ettevõtetega, kaotati 1934. aastal. Ka selle poolest muutus seisukord maksustamise alal õiglasemaks ja ühtlasemaks.

Väärnähtuste tõttu, mis on tulnud ilmsiks mitmete ettevõtete arvepidamises, hakkasid maksuametid väga ettevaatlikult suhtuma äride raamatutele. Äriraamatuid kõrvaldati peaaegu iga vähimagi puuduse või vormivea pärast. K-t-koda on püüdnud kaitsta ka selles asjas ettevõtete kasusid, ja ei saa salata, et see on annud teatavaid tagajärgi. Nii on meie kõrgem maksuasutus, maksupeakomitee, paljudel kordadel nüüd neid äriraamatuid tunnustanud, mis jaoskonna maksukomisjonis tunnustati kõlbmatuks. Peab aga ka tõe au andes tunnustama, et paljud esitatud äriraamatud tõesti on peetud niivõrd puudulikuks,

et neid ka kõige parema tahtmise juures ei või tunnustada.

Vääringu ümberhindamise ja kursivahede läbi tekkinud ärikahjud, kui need äriraamatute ja tõendavate dokumentidega on tõestatud, võeti kõrgema maksuasutuse poolt arvesse, kuid lõpp-sõna selles asjas tuleb ütelda veel riigikohtul.

Aruandeaastal võeti ette ka tulumaksu alal mõned muudatused:

Nende muudatuste tagajärjel tehakse nüüd mahaarvamisi tulusummast ka maksukohuslase iga lapse kohta, kes on tema ülalpidamisel ja kel ei ole mingisugust tulu ning kes ei ole tegev maksukohuslase tulutoovas majapidamises tööjõuna, kui maksukohuslase tulu enne ettenähtud mahaarvamisi ei ületa 1500 krooni.

Tulumaks suurendati 20% võrra meeskodanikele, kes olles üle 25 a. vanad, on vallalised, lahutatud või lesed, kui nende isikute ülalpidamisel ei ole perekonnaliikmeid.

Edasi käivad tulumaksu alla nüüd ka kõik ühistegelised asutused, välja arvatud maatunduslikud ühistegelised tööstusettevõtted (piima-, kartuli- j. m. s. ühingud), mis töötavad ümber oma liikmetele majapidamise saadusi rohkem kui võraste omi.

Aruandvate ettevõtete maksusumma arvutatakse nii, et ta ei tõuseks üle 20% maksustatavast tulust.

Lõppeks pandi maksma ka see kergendus, et alla viie krooni tulumaksu ei võeta.

Koda pooldas neid seisukohti ja need täiendused on ka kõik viidud ellu.

Ka kaubalaevastiku maksustamise alal astuti rida samme ja nende tagajärjel pandi maksma määrus, mis tolliseaduse tariifi § 175 põhjal lubab ka ranna- ja sisesõidu-laevadele tuua tollita sisse laeva põhja- ja muid erivärve, mida kodumaal teatavasti vastavas headuses ei valmistata.

Sadamamaksude seaduse § 8 muutmise tagajärjel lubati rannasõidu liinilaevadele määrata „kaalumaksu“ teatavale liinidele ühekordse maksuna, ilma et iga reisi ajal oleks vaja kaupu kaaluda ja nimekirja koostada.

Samuti lubatakse üldse rannasõidu liinidel kaalumaksu tasuda kaks korda aastas, selle asemel, et igakord esitada kaupade nimekirju.

Korduvalt on pöördutud valitsuse poole ranna- ja sisesõidu-laevade „kaupade nimekirjade“ tempelmaksust vabastamise asjus, mida veetee- de valitsus ja teedeministerium ka omalt poolt toetavad. Majandusministeriumi poolt lubati käesoleva aasta navigatsiooniks panna maksma uus kord, kuid seni oli see veel teostamata. Nüüd on majandusministeriumilt lubatud, et vasta-

vad seadused püütakse panna maksma k. a. juunikuus.

Viimaks on ka läinud korda teostada Tallinnas laevade varustusladu. Maksudevalitsuse poolt töötati välja vastav „laevade ja lennukite varustamise vabalao seaduse“ kava ja saadeti kojale seisukoha võtmiseks. Koda avaldas soovi, et tolliametniku käigud ladusse vabastataks erimaksust, kui see sünnib töötundidel, samuti et jäetaks ära tempelmaksu kulud.

Portugaalia sadamais hakkaks maksma uus sadamamaksude tariif, mille järgi riikidelt, kes Portugaaliaga pole sõlminud kokkulepet, võetakse sadamamaksu kahekordselt, kuna riigid, kes on sõlminud kokkuleppe, maksavad maksu ühekordselt. On palutud välisministeeriumi astuda vastavaid samme, et meie laevadele antaks samad soodustused kui neile, kes on saavutanud kokkuleppe.

Talvekorterisse seisma tulnud laevade sadamamaksudest vabastamise asjus on saadetud vastav märgukiri tariifinõukogule ja koja esindajale on tehtud tariifinõukogus ülesandeks, et küsimus lahendataks lähemal ajal.

Tempelmaksu kui ka tulumaksu alal laevade amortisatsiooni ning surveyremontide asjus on mitmel korral pöördutud valitsuse poole, kuid seni pole saavutatud tagajärgi.

Pangandus.

Panganduses näeme, pärast mitmeaastast majanduslikust depressioonist tingitud kokkutõmbumist, 1934. aastal esmakordselt jälle tõusu. Meie majanduses 1933. aasta teisel poolel alanud üldine elavnemine hakkas 1934. aastal avalduma ka panganduses.

Hoiusummad kasvasid 1934. a. jooksul järjekindlalt. Kommertspankades, kaasa arvatud linnapangad, tõusid hoiusummad aasta jooksul 7,1 miljoni krooni võrra, peaaegu niisama suur hoiusummade tõus oli ka ühispankades. Järgnevas tabelis toome — Riigi Statistika Keskbüroo andmeil — hoiusummade seisu aasta alul ja aasta lõpul.

	Kommertspangad ja linnapangad		Ühispangad	
	15 panka 1. I 1934.	13 panka 31. XII 1934.	26 ühis- panka 1. I 1934.	25 ühis- panka 31. XII 1934.
Tuhandeis kroonides				
Hoiusummad . . .	29.683	36.801	21.766	28.130
Sellest:				
tähtajalised hoiusummad . . .	5.639	5.781	7.826	8.245
jooksvad arved ja kontokorrentarv. krediitsaldod . . .	24.044	31.020	13.940	19.885

Nagu näeme, kasvasid peaaegaliselt jooksvad arved (+12,9 milj. kr.), kuna tähtajaliste hoiusummade tõus oli väike (+0,6 milj. kr.). Vahe pankade arvus aasta alul ja aasta lõpul on tingitud sellest, et 1934. aastal lõpetas tegevuse pangakontor Rosen & Ko, ühinedes Tallinna Aktsiapangaga, ja aasta algul moratooriumi all seisnud Sakala Pank ja Paide Ühispank tunnistasid maksujõuetuks.

Laenude seisus 1934. aastal nii suurt muutust ei ole, nagu nähtub alljärgnevast tabelist (Riigi Statistika Keskbüroo andmed):

	Kommertspangad ja linnapangad		Ühispangad	
	15 panka 1. I 1934.	13 panka 31. XII 1934.	26 ühis- panka 1. I 1934.	25 ühis- panka 31. XII 1934.
Tuhandeis kroonides				
Laenud . . .	49.990	52.482	23.471	23.885
Sellest:				
diskont. vekslid	19.552	23.035	12.841	14.144
kontokorrentlaenud	29.224	28.355	6.314	6.148
tähtajal. laenud	1.214	1.092	3.757	3.175
riiklikud laenud	—	—	559	418
Garantii deebitorid . . .	4.010	6.125	546	558

Toodud tabelist näeme, et laenude kogusumma tõusis kommertspankades ja linnapankades 2,5 milj. kr., kusjuures vekslite portfelli suurenes 3,5 milj. kr., kuna kontokorrent- ja tähtajalised laenud läksid tagasi ca 1 milj. krooni. Ühispankades on samasugune pilt: vekslite portfelli näitab tõusu 1,3 milj. kr., kontokorrent- ja teised laenud aga tagasiminekut 0,9 milj. kr., mille tulemusena laenude kogusumma suurenes 0,4 milj. krooni. Seda muudatust meie pankade laenupoliitika tuleb tervitada, kuna seeläbi tõuseb meie pankade aktiveeritud likviidsus. Nagu näeme veel tabelist, näitavad kommertspankades tunduvalt tõusu garantiiooperatsioonid (+2,1 milj. krooni).

Suuremat muudatust pankade äriseisus aasta algul ja aasta lõpul näitavad veel passiva-võlaarved, s. o. võlad keskpankadele, ja nimelt:

	Kommertspangad ja linnapangad		Ühispangad	
	15 panka 1. I 1934.	13 panka 31. XII 1934.	26 ühis- panka 1. I 1934.	25 ühis- panka 31. XII 1934.
Tuhandeis kroonides				
Võlaarved . . .	7.209	3.458	2.987	1.781

Nagu näeme, on kommertspankade võlaarved langenud 3,7 milj. krooni võrra (52%) ja ühispankadel 1,2 milj. krooni võrra (40%).

Toodud arvud näitavad, et hoiusummade tõus võimaldas erapankadel katta kõik rahuldamisvääriks krediidinõuded ja ühtlasi vähendada oma võlaarveid keskpankades ning suurendada kassa-

reserve (kassareservid olid kommertspankades 31. XII 34 — 3,8 milj. kr. 3,4 milj. kr. vastu aasta algul). Ühtlasi näitab aga hoiusummade suur tõus vastava suurenemiseta laenudes, et investeerimine tööstusse ja kaubandusse 1934. a. on olnud tagasihoidlik. Ka diskontoprotsendi alandamine erapankades 20. oktoobrist 1934. a. 6½% peale ei ole kutsunud esile suurenenud krediidiinõudmist aasta viimastel kuudel.

Kui vaadelda pankade tegevuse tulemusi äri- liseist seisukohast, siis näeme, et 1934. aastal oli pangaäri tulukus madal, kuigi parem kui eelmisel aastal. 11 kommertspangast maksavad dividendid 1934. aasta eest kuus panka, kusjuures dividend kõigub 3—6%, kuna mõlemad linnapangad andsid oma peremeestele — linnadele — suuremat puhaskasu. Kommertspankade ja linnapankade puhaskasu kogusumma oli 1934. aastal 450 tuhat krooni 252 tuhande krooni vastu 1933. a., millest 1933. aastal tuleb veel maha arvata kolme panga kahju 50 tuhande krooni suuruses. Seda tulemust tuleb pidada heaks, kui võtame arvesse, et mõnel alal puudusid võimalused tegevuse arendamiseks. Maksvate valuutakitsenduste pärast, näiteks, on erapankade osa välisvaluutaga kauplemises väga piiratud. Clearing-kokkulepete tõttu Saksa, Prantsuse, Rootsi, Läti, Tšehhoslovakkia, Daani ja Türgiga on erapangad täiesti eraldatud kauplemisest nende maade valuutadega. Operatsioonid neis valuutades toimetab Eesti Pank ise. Kuna kaubavahetus nende maadega moodustab suure osa meie väliskaubandusest, siis on selge, missugune kaotus see on erapankadele. Kuna clearingute arv suureneb arvatavasti veelgi, siis ähvardab erapankade osa välisvaluutaga kauplemises veel rohkem kokku kuivada, kui mitte ei pehmentata valuutaga kauplemise kitsendusi erapankade suhtes, mida meie majanduslik olukord ja Eesti Panga kattevara kõrge seis võimaldab kahtlemata.

Kuid ka laenuoperatsioonide alal ei arene erapankade tegevus nii nagu seda võiks loota majandusliku elavnemise ajajärgul. Erapankade tegevuse hõlbustamiseks oleks tarviline, et Eesti Pank alandaks enda juures diskonto- ja kontokorrentlaenu % erapankadele.

Mis puutub Eesti Panga kui emissioonipanga tegevusse möödunud aastal, siis on tulemused kõigiti head. Kattevara on tõusnud 22,4 milj. kroonilt aasta lõpuks 32,0 milj. kroonini, seega suurenemine 7,6 milj. krooni. Pangatähti oli liikvel 31. detsembril 1934. a. 36,6 milj. krooni 32,2 milj. kr. vastu aasta algul; seega tõus 4,4 milj. krooni. Kattevara vahekord jooksvate kohustustega oli 31. XII 1934. a. 56,46%, kuna aasta

varem oli see 47,87%. Äri- liseist lõppis Eesti Panga tegevus 1934. a. 548 tuh. kroonilise puhaskasuga, millest 400 tuhat krooni jagati dividendiks aktsionäridele (8%).

Üksikuist küsimusist panganduse ja kindlustusandjanduse alalt mainime vaid paari tähtsamat seadust ja määrust:

Krediitasutuste seaduse muutmine. Et 1932. aasta märtsikuus vastuvõetud krediitasutuste seaduse käsitamisel osutusid mitmed selle seaduse eeskirjad mitteotstarbekohaseks, siis kerkis juba 1933. aastal üles krediitasutuste seaduse muutmise küsimus. Moodustati erikomisjon, kes töötas välja krediitasutuste seaduse muutmise kava. Kaubandus-tööstuskoda palus majandusministrit seda kava krediitasutuste seaduse muutmise seadusena läbi viia. Krediitasutuste seaduse muutmise algatus leidis poolehoidu majandusministeeriumis, kes võttis tehtud ettepanekud kaalumisele. 1934. aasta algul kestsid läbirääkimised ses küsimuses edasi krediitasutuste inspektoriga, kes koostas krediitasutuste seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu sisaldab suure osa neist muudatusist, mis leidsid koja poolt esitatud kavas, osa muudatusi oli aga krediitasutuste inspektori enda poolt sisse võetud.

Koja soovid tehti krediitasutuste inspektorile teatavaks ja nii mitmedki nendest leidsid rahuldamist krediitasutuste seaduse muutmise seaduses, milline riigivanema poolt dekreedina 14. detsembril 1934. a. (R. T. nr. 104 — 1934. a.) pandi maksma. See seadus sisaldab muudatusi krediitasutuste operatsioonide, krediitasutuste juhtimise, krediitasutuste arvepidamise ja krediitasutuste järelevalve alal. Seega on lahendatud suurem osa neid küsimusi, mis olid kerkinud üles krediitasutuste seaduse käsitelisel. Üldiselt tuleb krediitasutuste seadust muudetud kujul pidada otsustabekohaseks ja meie oludele vastavaks.

Välisvaluutaga kauplemise alal maksvate kitsenduste küsimus. Maksvad välisvaluuta-kitsendused takistasid aruandeaastal tunduvalt erapankade tegutsemist välisvaluutaga kauplemise alal. [Seepärast oli aruandeaastal välisvaluuta tehingute elustamise küsimus kajas mitmel korral arutusel. Aasta jooksul mitmel korral kogutud arvilised andmed välisvaluuta müügittehingute kohta erapankades näitasid piltlikult, kui võrd on kokku kuivanud maksvate kitsenduste tõttu need tehingud erapankades, millelele tugeles esines K.-t.-koda Eesti Pangale ettepanekutega pehmentada valuutaga kauplemise kitsendusi erapankade suhtes. Astutud sammude tulemusena tegi Eesti Pank erapankadele mõningaid kergendusi, kuid sellest

hoolimata on erapankade osa välisvaluutaga kauplemises ikka veel väga piiratud.

Kindlustusasutuste seaduse eelnõu. Kui 1933. aastal oli päevakorral kindlustusseltside järelevalve seadus, milline pidi määrama kindlaks vaid kindlustusasutuste järelevalve alused ja järelevalve orgaani õigused, siis juhtis koda tähelepanu sellele, et kindlustusasutuste tegevuse kohta maksvad veneaegsed seaduse normid on vananenud ega vasta meie oludele, mis pärast ühtaegu kindlustusasutuste järelevalve kindlamale alusele seadmisega tuleksid uuendada ka kindlustusasutuste tegevuse kohta maksvad seaduse normid. Kuna kindlustusseltside järelevalve seaduse eelnõu jäi 1933. a. riigikogu komisjonis seisma, siis võttis majandusministeerium küsimuse 1934. aastal uuesti päevakorradele, kuid juba laiemas ulatuses. Majandusministeerium asus uue kindlustusasutuste asutamist, tegevust ja järelevalvet käsitleva seaduse koostamisele. Kindlustusseltside ühing palus siis majandusministrilt luba esitada oma kava selle seaduse jaoks. Kuna kindlustusasutuste ühing ei jõudnud kavaga loodetud ajaks valmis, ministeerium aga asjaga kiirustas, siis tuli astuda samme selleks, et ühingu pikendataks tähtaega. Detsembri algul m. a. esitas siis kindlustusseltside ühing oma kava ministeeriumile ja andis selle ka kojale seisukoha võtmiseks. Et ühingu kavas aga puudus ühistegeliste kindlustusasutuste kohta käiv osa, siis koostati kavas põhilauseid selle osa jaoks, mis esitati majandusministeeriumile. Pidades silmas küsimuse tähtsust kindlustusasutuste moodustamisel küsimuse läbitöötamiseks komisjon, kes töötab veel edasi, mispärast komisjoni töö tulemuste ja kindlustusasutuste seaduse eelnõu lähem käsitlemine jääb 1935. a. tegevuse aruandesse.

K a u b a n d u s .

Kaupade liikumine aruandeaastal, eriti väliskaubandus, näitas rõomustavat tõusu. Statistika andmeil kaupade üldläbikäik 1934. a. kaalu järgi — sissevedu, väljavedu ja transiit koos — võrdus 825.584 tonnile, mis on 44% võrra suurem eelmise aasta omast. Üldisest läbikäigust langes sisseveole 285 tuhat tonni, väljaveole 521 tuhat tonni ja transiidile 19 tuhat tonni. Õigusega märgib Riigi Statistika Keskbüroo, et transiidi osatähtsus väheneb aast-aastalt ja et 1934. a. kujunes transiit väiksemaks kui kunagi varem.

1934. a. väliskaubanduse üldläbikäik pärast kolm aastat kestnud tagasiminekut näitas tõusu nii väärtuselt kui ka kaalult. Ka 1935. a. väliskaubanduse väärtuse summa andis juba väikese paranemise aasta teise poole tulemuste arvel,

kuid koguselt kujunes 1933. a. väliskaubanduse üldläbikäik siiski veidi madalamaks 1932. aasta omast, sest aasta teisel poolel saavutatud tõus ei katnud langust aasta esimesel poolel. 1934. a. aga, võrreldes 1933. a., tõusis väliskaubanduse üldläbikäik 40 milj. kr. võrra. Kaalult tõusis läbikäik 49% ja väärtuselt 47%. Sellest langeb väljaveo arvele kaalu järgi 62% ja väärtuselt 51%. Väljaveo tõus oli niivõrd suur, et 1934. a. saavutati koguselt juba kriisieelsete aastate ligidane tase. See näitab, et meie majanduse tootmisvõime ka praeguste raskete väljaveoolude juures on saavutamas oma endist võistlusvõimet. Väljaveo väärtuse madal seis on põhjustatud hindadest ning nende kujunemine maailmaturul sünnib väljaspool meie mõjupiirkonda. Väljavedu osutas kaalult suuremat tõusu kui väärtuselt, mis on tingitud metsamaterjaali suurenenud väljaveost, mis suhteliselt kasvas tublisti enam kui muude kaupade väljavedu. Kuna 1933. a. väljaveo koostises oli suhteliselt rohkem väärtuslikke kaupu (või, peekon), siis mõjutas 1934. a. metsamaterjaali suurenenud osatähtsus kaalu enam kui väärtust. Sissevedu tõusis vähemal määral kui väljavedu ja nimelt kaalult 30% ning väärtuselt 42%. Sisseveo kogus oli tublisti madalam kriisieelsete aastate kogusest. See asjaolu annab tunnistust sellest, et oleme loobunud paljudest sisseveokaupadest, mida varem vedasime sisse, kuid mida nüüd juba toodame ise. Kui varemail aastail vedasime sisse suurtes kogustes karjasaadusi ja teravilja, siis oleme nüüd nende sisseveost peaaegu täitsa loobunud. Nii veeti sisse 1928. a. toidu- ja maitseaineid üldse 40 milj. kr. väärtuses, 1934. a. aga kõigest 5 milj. kr. väärtuses. 1934. a. veeti kaupu sisse 55.275 tuh. kr. väärtuses ja välja 68.973 tuh. kr. väärtuses, seega oli väljaveo ülekaal 13.698 tuh. kr. Nii suure ülekaaluga väliskaubanduse bilansi varemail aastail pole olnud.

Ametlike andmete järgi oli väliskaubanduse üldläbikäik 1923.—1934. aastate kohta järgmine:

Aasta	Tonnides	1.000 kr.
1934	806.636	124.248
1933	541.233	84.588
1932	483.568	79.431
1931	779.378	132.297
1930	882.191	194.804
1929	945.246	240.438
1928	1.060.731	258.482
1927	894.188	202.193
1926	831.254	191.806

1925	741.076	193.192
1924	727.951	153.780
1923	631.248	162.816

Sisse- ja väljavedu oli 1923.—1934. a. kohta järgmine:

	Tonnides		1.000 kr.	
	Sissevedu	Väljavedu	Sissevedu	Väljavedu
1934	285.308	521.328	55.275	68.973
1933	219.197	322.036	39.030	45.558
1932	232.864	250.704	36.860	42.571
1931	371.968	407.410	61.224	71.073
1930	496.581	385.610	98.370	96.434
1929	501.051	444.195	122.967	117.471
1928	469.618	591.113	131.373	127.109
1927	369.021	525.167	96.417	105.776
1926	393.004	438.250	95.570	96.236
1925	366.140	374.936	96.546	96.646
1924	351.578	376.373	78.509	75.271
1923	352.080	279.168	100.999	61.817

Kuigi ametlike andmete järgi väliskaubanduse üldlääbikäik 1934. a. tõusis väärtuselt peaaegu 1931. a. tasemele, ei tohi ometi unustada, et eesti krooni ümberhindamise tagajärjel, mis leidis aset 28. juunil 1933. a., 1934. a. läbikäigu väärtus oli palju madalam kui 1931. a. aruandes on eesti kroon näidatud kulla-alusel, aga 1934. a. aruandes ümberhinnatud väärtusena. Siiski annab väliskaubanduse läbikäigu aruanne 1933. a. vastu õige suure paranemise pildi, olles väärtuselt 24,3% parem kui 1933. a., mis näitab, et majandusliku kriisi haripunktilist on saadud üle.

Kaupluste arv 1. jaan. 1934. a., välja arvatud ühistegelised ettevõtted, krediit- ja kindlustus-asutused oli I järgu ettevõtteid — 543, II järgu — 2241 ja III järgu — 6397, kokku 9181.

31. detsembril 1934. a. oli I järgu ärisid 518 ja II järgu kauplusi 2131. Kolmanda järgu äride arvu kohta 31. dets. 1934. a. on andmed veel läbitöötamisel.

Väikekaubanduse alla kuulus (1933. a. andmed) 6725 ettevõtet, s. o. 69% üldkaubanduslike ettevõtete arvust ehk 47% kõigist koja alla kuuluvaist ettevõttest.

Kõige rohkem on väikekaubanduses toiduainetekauplusi, s. o. 2117 kauplust, siis tulevad segakauplused — 1217, liha- ja vorstikauplused — 495 jne.

Väikekaubanduse all mõistame kõiki III järgu äritunnistusega kaubanduslike ettevõtteid. Kuigi IV järgu äritunnistusega kaubanduslikud ettevõtted tegutsevad samuti väikekaubanduse alal, on need jäetud välja põhjusel, et säärased ette-

võtted ei kuulu Kaubandus-tööstuskoja alla, pealegi need ärid ei oma alati kindlat kaubandusliku ettevõtte ilmet ja iseloomu.

Väikekaubanduslike ettevõtete arvu jälgides, näeme, et ajavahemikul 1926.—1933. a. on ettevõtete arv järjekindlalt langenud.

Nii oli 1926. a. väikekaubanduslike ettevõteteid 7871, aastal 1933 aga 6725, seega on vähenemine olnud kaunis suur, ja nimelt 14,6%.

Tarvitajate ja majandusühinguid tegutseb 186, kes oma 350 kauplusega moodustavad 5% väikekaubanduse ettevõtete arvust. Viimaseil aastail ühistegeliste ettevõtete arv on küll langenud, kuid nende harukaupluste arv on aga tunduvalt tõusnud.

Tarvitajate ja majandusühingute läbikäik oli 1933. a. Kr. 21.000.000.—, milline arv arvestatakse umbes 20% väikekaubanduse läbikäigust.

Võrreldes kaubanduslike ettevõtete tihedust, näeme, et kaubandusettevõtete võrk on küllaldaselt tihe üle maa, et rahuldada täieliselt tarvitajaskonda. Nii langeb keskmiselt iga toiduainetekaupluse peale linnades 103 inimest ja maal (kaasa arvatud alevid) 358 inimest. Need arvud isendast juba räägivad selget keelt.

Kokkuvõetult võib konstateerida, et kuigi aastast aastasse väikekaubanduslike ettevõtete arv on järjekindlalt kahanenud, on läbikäigud aga kahanenud proportsionaalselt veelgi suuremalt.

Teisest küljest ühistegeliste ettevõtete kaupluste arv aga on aastast aastasse suurenenud, ja seega ühes ka läbikäigud. Väikekaubandus peab tõsiselt arvestama neid faktoreid.

Nagu ülaltoodud andmeist näha, ei vasta tööle arvamine, nagu kestaks meil erakaubanduses ettevõtete inflatsioon edasi, arvustik näitab, et 1934. a. vältel vähenes ka I ja II järgu kaubanduslike ettevõtete arv 135 võrra. Põhjused võivad siin olla väga mitmesugused, nagu näit. raskest kaupade hankimisest, valuutatakestused, kõrge maksud jne. Mis puutub alkoholsete jookidega kauplevate restoraanide ja einelaudade arvu tagasiminekusse, siis on sellele silmanähtavalt annud tõuke kõrge trahterimaks, mis paljudel neist asutustest käib üle jõu; samuti põhjustas nende ettevõtete arv tagasiminekut ka valitsuse korraldus 1934. a., millega võimaldati alkoholsete jookide müüki avaramal alusel harilikest koloniaalkauplustest.

Üksikuist küsimusist kaubanduse alal, millega koda aruandeaastal oli tegelnud, mainime järgmisi:

Vabakaubanduse kaitse ja monopolide vastu võitlemine. Lina ja või väljaveo monopolide küsimus. Juba pikemat aega kestab võitlus lina ja või välja-

veo monopolide küsimuse ümber. Meie põllumajanduslik ühistegevus näeks meelsasti, et piima- ja saaduste väliskaubanduse alalt eraeksportöörid kõrvaldataks ja see võrdlemisi laialdane äriala antakse ainult ühistegeeliste asutuste korraldamisele. 1934. a. I-el veerandil võttis küsimus erilise teravuse. Nimelt asus põllutööministeerium arutama küsimust, mis alustel tulevikus eesti võid välismaale eksporteerida, kas tunnustada või väljavedu riigi monopoliks, kusjuures riigivõimul jääks õigus seda teostada ka selleks loodavate asutuste või mõne praegu tegutseva asutuse kaudu, või jälle asutada selleks segamonopol, kus aktsiate enamus oleks riigi käes ja ainult osa eraettevõtjate käes. Kolmanda moodusena oli ette nähtud eramonopol, s. o. ühistegeeline ettevõtte, kelle kätte antaks või väljaveo ainuõigus. Lõppeks oli ette nähtud veel n.-n. „p o l i“, s. o. korraldus, mille järgi eraettevõtjad siseturul küll võid võivad kokku osta, kuna kokkuostetud või turustamine välismaal jääks eri asutuse hoole.

K.-t.-koda asus kõikide nende kavade suhtes eitavale seisukohale. Põhjendatud märgukirjaga näitas ta ära nende kavatsetud korralduste puudused, ja järeldus oli, et või väljaveokorraldus jäi endiseks, s. o. senistele eksportfirmadele võimaldati või väljavedu endistel tingimustel.

Linakaubanduse korraldamiseks kutsuti koja juures ellu alaline linakaubanduse komisjon, mis koosneb linaeksportööridest ja lina ülesostjast ning mille koosolekuist võtavad osa ka põllutööministeeriumi ja põllutöökoja esindajad. Linakaubanduse komisjon on pidanud oma üldkoosolekuid 4, alamkomisjoni koosolekuid 2, ja 9 koosolekut kohtadel (Tartus, Viljandis, Pärnus, Võrus ja Petseris). Asudes täiesti eitavale seisukohale riikliku linamonopoli suhtes leidis aga komisjon, et meie linakaubandust tuleb elustada ja korraldada, ning võttis selleks vastu järgmised põhilased:

1. Lina kokku osta ja edasi müüa võimaldatagu ainult neile, kes on registreeritud põllutööministeeriumis linakaupmeestena.

2. Igal registreeritud linakaupmehele võimaldatagu pidada vastav arv ülesostjaid, kes samuti peavad olema registreeritud põllutööministeeriumis.

3. Lina kokkuost ja müük teostugu ainult riiklike standardsortide alusel.

4. Lina kokkuostjad pidagu oma laos 3-leiskalised (24 kg) kohaliku lina riiklike standardsortide proovid.

5. Keeldagu lina kokkuost öösiti ja kunstliku valgustuse juures.

6. Linaga kauplemine olgu lubatud äripäevadel allnimetatud tundidel:

1. novembrist kuni 1. maini — kella 8—16,

1. maist kuni 1. septembrini — kella 5—18,

1. septembrist kuni 1. nov. — kella 7—18.

7. Lina kokkuost maakonnas peetavatel laadadel olgu lubatud ainult laadaplatsi piirides.

8. Lina kokkuost teedel olgu keeldud

9. Lina standardkomisjoni koosolekuist võimaldatagu osa võtta ka ühel linaeksportööride esindajal.

10. Takkude kohta pandagu maksma standardsordid.

11. Käesolev määrus pandagu maksma 1. septembrist 1935. a.

Turgude ja laadade ümberkorraldamise küsimus. Turgude ja laadade ümberkorraldamise küsimus tuli K.-t.-kojas kaalutuleks selles mõttes, et turud ja laadad ei muutuks võistlejaks korralikule kaubandusele ning kaupade, eriti toiduainete, võltsimised ei leiaks seal aset. Sellekohastel nõupidamistel püstitati järgmised põhimõtted:

1) Kõik turud ja laadad üle riigi tuleks korraldada ühise seadusandluse teel.

2) Turgudel ja laadadel kaubelda lubatud kaupade nimestik tuleb revideerida ning selle kohta panna maksma kindel kaupade nomenklatuur üle riigi.

3) Tervishoidlikud nõudmised turgudel ja laadadel kauplemise kohta peaksid olema ühesugused kaubanduslike ettevõtete kohta maksma pandud määrustega ning need määrused peaksid olema üle riigi ühesugused.

Need koja seisukohad on vastavatele valitsusasutustele tehtud teatavaks.

Võõrkeelte õpetamisest meie koolides. Haridus- ja sotsiaalministeerium küsis koja arvamist, milline võõrkeel peaks olema esimene meie koolides, millist võõrkeelt tuleks õpetada teisena keskkoolides ja millist võõrkeelt õpetada kutsekoolides ning, jaataval korral, millistes kutsekoolides millist võõrkeelt.

Kojas, kus küsimust kaaluti kõigekülgselt, leiti, et meie koolid ei suuda ühtki võõrkeelt õpetada kätte sedavõrd, et seda võiks kasutada igapäevases elus. Kool annab küll teoreetilise aluse, kuid võõrkeele tõeliseks äraõppimiseks on tarvis keele praktikat. Koda, jättes kõrvale üldpoliitilised ja pedagoogilised kaalutlused, tunnistas, et majanduspoliitiliselt on inglise keelele esimene koht rahvusvahelises läbikäimises, järgmine keel inglise keele kõrval oma tähtsusest on saksa keel. Küsimuse, kas võõrkeelte õpetamisega teha algust juba algkoolides või mõnes keskkooli klassis, jättis koda pedagoogide otsustada, kuna ta ei lu-

genud end küllalt kompetentseks selle küsimuse lahendamiseks.

Kaubanduslikes ettevõtteis, ladudes ja kontoreis töötajate normaalsel puhkeaja seaduse kava. Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu poolt oli töötatud välja kaubanduslikes ettevõtteis, ladudes ja kontoreis töötajate normaalsel puhkeaja kindlustamise seaduse kava, mis määrab kindlaks äride, ladude ja kontorite lahtioleku aja kui ka äriteenijate tööaegade piirid.

Suurimaks veaks eelnõus tuli pidada asjaolu, et sellega taheti saavutada korraga kaht eesmärki: normeerida äride lahtioleku aega ja kindlustada äriteenijate normaalsel puhkeajaga.

Neid kaht sihti ei saa kuidagi üksteisega siduda. Kauplemise normeerimine kuulub puhtmajanduspoliitiliste küsimuste hulka, kuna puhkeaja küsimus on iseseisev sotsiaalpoliitiline küsimus. Äride lahtioleku aja reguleerimist ei saa võtta nii kitsarinnaliselt, nagu seda tahab eelnõu. Siin tuleb arvestada suuresti ka ostjaskonna huvide, kelle seisukohti arvestades tuleb kauplemisajaga normeerida. Samuti ei ole otstarbekohane, et seaduse täitmise järelevalve pannakse politsei peale, kelle ülesandeks oleks seaduse rikkujatele teha protokolle, mille järgi neid saab karistada arestiga kuni 1 kuuni või rahatrahviga kuni 100 krooni.

Samuti ei ole vastuvõetav, et eelnõus on ette nähtud ületunnitasud. Eelnõu näeb ette, et tööaja kestus ei tohi olla üle 8 tunni öö-päeva kohta.

Koda asus seisukohale, et esitatud kujul eelnõu ei ole vastuvõetav, sest äride lahtioleku aega teenijate tööajaga siduda ja normeerida ei ole otstarbekohane. Teenijate töö algust ja tööaega peaks reguleerima tööandja ja teenija vastastikusel kokkuleppel, olenemata äri lahtioleku ajast.

Äriraamatute seaduse kava. Kojas koostati äriraamatute seaduse kava, mis on ajandusele vastavam ja otstarbekohasem senisest veneaegsest äriraamatute kohta käivast seadusest. Kuid koda tuli otsusele, et, olgugi et äriraamatute seadus on tarviline, selle maksmapanemine aga selles mõttes, et äriraamatute pidamine I ja II järgu kaubanduslike ettevõtteile oleks sunnuliik, tuleks lükata edasi vähemalt 2 aastaks, et kaupmehed võiksid endid selleks ette valmistada ja arvepidamist selle järele korraldada. Äriraamatute seaduse uuendamiseks tuleb ka muretseda tagatis selle kohta, et maksuametid reeglipäraselt peetud äriraamatuid tunnustaksid ja et need oleksid küllaldased ettevõtete läbikäikude, kasude ja kahjude kindeldamiseks.

Kaupade impoortimise küsimus. Väliskaupade sisseveoks pandi valitsuse

poolt 1931. a. novembrikuus maksma lubade, n.-n. litsentside, süsteem. Mainitud süsteemi kohaselt võivad kaupu välismailt impoorteerida ainult I järgu kaubanduslikud ettevõtted, ja nendestki vaid need, kellele majandusministeerium annab vastava loa või litsentsi. Impordi küsimusega tuli koyal aasta jooksul paljudel kordadel teha tegevust ja avaldada oma arvamist. Koda püsis vankumatult endisel seisukohal, et seni kui meil on maksev litsentside süsteem, tuleb sisseveoks anda luba ainult neile impoortööridele, kes vastava kauba alal, juba enne 1931. a., ekspordöörina on tegutsenud. Need põhimõtted on ka majandusministeeriumi poolt leidnud tunnustamist.

Kaubandusliku erihariduse ümberkorraldamise küsimus. Kokkuleppel koja abiesimehe hra P. Kurvits'iga esitas Eesti Rahvapäanga dir. hra A. Kask Kaubandus-tööstuskojale pikema memorandumi kaubandusliku erihariduse ümberkorraldamise vajaduse kohta. Koda leidis, et ettepanek väärrib tähelepanu, ja küsimuse kõigealgseks kaalumiseks moodustati sellekohane erikomisjon, millest kutsuti osa võtma Rahvapäanga dir. hra A. Kask, koja abiesimees dir. hra P. Kurvits, koja nõukogu esimees hra dir. Sihver, koja direktor hra M. Hurt, koja II sektsiooni poolt hrad R. Berendsen, dr. B. Mirvitz ja K. Veiss; poegl. kommentsgümnaasiumi dir. hra O. Kiesel, tütarl. kommertsgümnaasiumi dir. J. Veiderma ja ÜKSKEI esimees hra H. Simm. See erikomisjon pidas 1934. a. ühe koosoleku, kus kaaluti hra dir. A. Kask'i poolt ette toodud põhimõtteid, kuid mingit kindlat otsust ei tehtud, vaid otsustati kuulata haridus- ja sotsiaalministeeriumi seisukohta selles küsimuses. 1934. aasta lõppedes ei leidnud küsimus lõplikku lahendamist.

Tööpuuduse vastu võitlemise küsimus. Kojas juhatause soovil arutasid kõik koja sektsioonid küsimust, mis tuleks teha tööpuuduse kõrvaldamiseks ja töö muretsemiseks töötuile. Kaubanduslikud sektsioonid jõudsid otsusele, et töövõimaluste laiendamiseks kaubanduses tuleks eeskätt kaotada kitsendused, mis kaubanduse kohta on pandud maksma. Ka tuleks kehtivat ärimaksuseadust mõndpidi muuta, et äriteenijate arvu tõstmist mitte ei võetaks aluseks äride läbikäikude tõstmiseks.

Alkoholimüügi seaduse eelnõu. Majandusministeeriumist saadeti K.-t.-kojale läbi vaatamiseks ja arvamise avaldamiseks uus alkoholimüügi seaduse eelnõu. Koda tegi eelnõus parandused, mis ka majandusministeeriumis leidsid pooldamist ja milledega mainitud seadus ka dekreedina 1935. a. pandi maksma.

Tolliseadustiku eelnõu. Juba mõni

aasta tagasi asus K.-t.-koda koguma andmeid ja materjaale kehtiva tolliseadustiku muutmiseks. Maksudevalitsuse tähelepanu juhiti senise tolliseadustiku puudustele; ka sealpool oldi neist puudustest teadlik ja töötati uue tolliseadustiku koostamiseks. 1934. aasta lõpuks valmis uus tolliseadustiku eelnõu sedavõrd, et seda võis juba vastavatele asutustele saata läbivaatamiseks. Eelnõu läbivaatamiseks korraldati kojas nõupidamisi, kus ministeeriumi eelnõus tehti rida parandusi. Majandusministeeriumi poolt on lubatud koja soove arvestada, kuid aasta lõppedes ei suudetud uut tolliseadustikku, mis iseenesest on väga suur ja tähtis lüli meie riigi maksuseaduste sarjas, veel välja kuulutada ja maksma panna.

Äriteenijate haiguskindlustuse seaduse algatus. Tööstuslike töötavõtete töölised ja teenijad ning ametnikud on haigusjuhtumite vastu kindlustatud, kuid see kindlustus puudub kaubanduslikes ettevõtetes töötavail palgateenijail. Mõni aasta tagasi kavatses valitsus haiguskindlustuse seadust laiendada ka kaubanduslikes ettevõtetes teenivate palgateenijate kohta, kuid selleaegne valitsuse kava, mis nägi ette ühise haigekassa nii vabrikutöölisile kui ka kaubanduslikes ettevõtetes teenivate isikute kohta, oli koja ringkondadele vastuvõtmatu. Arusaajam osa kaupmeeskonnast pole aga kunagi olnud selle vastu, et ka nende teenijad ja ametnikud haigusjuhtumite vastu kindlustataks, kutsudes ellu selleks erilise haigekassa, mille valitsemisest võtaksid osa nii palgamaksjad kui ka palgateenijad pariteetlikul alusel. See küsimus tuli 1934. a. akuutsel kujul uuesti kojas päevakorradele, kus ühes äriteenijate esindajatega püstitati üldised põhimõtted, milledele tuleb rajada tulevane äriteenijate haiguskindlustuse seadus ja haigekassa põhi-kiri. 1934. a. ei jõutud aga seda suurt küsimust viia lõpule ja see ootab lahendamist 1935. a.

Tekstiilkaupade müügi korraldus siseturgudel, nimelt tekstiilkaupmeeste ja -töösturite vahelkordade lahendamine. Praegust suurtööstuste saaduste turustamise korraldust, eriti tekstiiltööstuse saaduste alal, ei saa pidada õigeks ega otsustarbekohaseks, kuna paljud suurtööstuse ettevõtted oma valmistusi kas oma kaupluste või jälle varjatud kujul mõne üksiku kaupmehe nimel oleva ettevõtte kaudu müüvad otse tarvitajatele sama hinna ja tingimustega, nagu see on võimaldatud harilikule kaupmehele. Vabrikute kaupluste võrgu asutamise üle kogu maa (A.-S. „Tekla“ j. t.) tõrjutakse kaupmeeskond ta loomulikust tegevusest kõrvale ja viiakse ka mõningad kaupluste ettevõtted sulgemiseni.

Kuna läbirääkimised kaupmeeste ja suurtöös-

turite vahel selles asjas ei annud soovitavaid tulemusi, siis K.-t.-koja juhatus kutsus kokku tekstiilkaupmeeste ja tekstiiltöösturite esindajad, et tüliküsimus lahendada leplikult. 1934. a. lõppedes aga ei jõutud ülalmainitud küsimust likvideerida.

Ümbersõitvatelt autodelt kauplemise vastu võitlemine. Korduvalt on juhitud tähelepanu asjaolule, et vastavalt maksustataks ümbersõitvad kaubaautod, missugused liiguvad läbi terve riigi suurte kaubakoormatega ja müüvad igasugust kaupa, mitte üksnes kaupmeestele, vaid ka igale soovijale.

Liikuvaid kaubaladusid ei näe ette maksev ärimaksu seadus. Sääraseid kaubaautosid aga maksustada võrdselt veokaubandusega ei oleks õiglane, sest niisugused kaubaautod müüvad enam kui kohapealsed II järgu ärid, millised peavad kandma suuri kohustusi maksude näol riigi ja kohalike omavalitsuste vastu. Ümbersõitvad kaubaautod, konkureerides kohalike äridega ja hävitades viimaste tegevust, ei kannu aga riigi vastu kohustusi oma läbikäikudelt puhaskasumaksu ja tulumaksu näol. Seepärast peaks kaubaautode kohta pandama maksma niivõrd kõrge põhiärimaks, et see seaks neid võrdseisse maksutingimustesse koha peal asuvate äridega. Ühtlasi aga tuleks kaubaautodele keelda ära en-detail müük, kuna kaubaautod peaksid jääma ainult kohal asuvate äride varustajaks kaupadega.

Maksudevalitsuse tähelepanu on juhitud nende väärnähustele kaubaautode suhtes ning maksudevalitsuse poolt on pandud maksma korraldused, et kaubaautod, millised müüvad kaupmeestele ja tarvitajale otsekohe kaupu autodelt, peavad lunastama vastavalt oma tehingule kas III või II järgu kaubandusliku äritunnistuse.

Kodumaal valmistatud farmatsoitiliste, kosmeetiliste ja dieetiliste preparaate müügi küsimus. Tervishoiu ja hooldekande valitsuse poolt oli välja töötatud määrus, millega liigitatakse kodumaal valmistatud farmatsoitiliste, kosmeetiliste ja dieetiliste preparaate müüki.

Määrusega keeldakse mõningate preparaate, nagu hambapasta, hambapulveri, kreemide jne., müük vabalt, s. o. toiduainete-, pudu- ja segakauplustes. Säärane kitsendus halvab kaubandust, sest mõningad preparaadid on iga päev nii nõutavad, et nende vabamüügit kadumisega jääks nende kättesaamine ostjaskonnale raskeks, sest igal pool pole apteekke, rohu- ja värvikauplusi, kus nende preparaate müük on lubatud.

Koda asus seisukohale, et säärase preparaatega kauplemist, nagu on ohutud kreemid, tõrvaseep, šampoon, hambapasta, hambapulber ja

igasugused juuksepiiritused, vabal müügil mitte piirata, sest need preparaadid peavad ostjaskonnale olema kättesaadavad.

Määrus on nüüd ilmunud ja koja soovid on määrukses kajastunud.

Väljaspool apteeke müügile lubatud dieetiliste preparaatide nimestik. Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt on töötatud välja nimestik, millega tahetakse liigitada väljaspool apteeke müügile lubatud ravimeid. Nimestikuga keeldakse vabal müügil mõningate ravimite, nagu peenestatud pomerantsi-koor, peenestatud kameel, peenestatud sidruni-koor, kaaliumkarbonaat (potaš) jne., mida aga tarvitatakse ka veel vürtsidena ning toidule lisamiseks. Vaseliin, mis on väga nõutav ravim, peaks olema vabal müügil, sest tema kättesaamine ostjaskonnale ei tohiks sünnitada raskusi. Seni olid kõik need ained vabal müügil.

Koda esitas tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele märgukirja, et ülalpool loeteldud ravimid, mida aga tarvitatakse ka veel vürtsidena ning muuks otstarbeks, oleksid vabal müügil nagu seni.

Ilmunud määrukses koja soovid leidsid täitmist.

Kauplemisaja normeerimine alevi- ja maakondades. Maksvate määruste alusel maakondades avatakse kauplused enamuses maakondades kell 8 hommikul ning suletakse kella 18—20 vahel, vastavalt maakondade sundmääruste nõudeile.

Koja sellekohastele järelepärimistele on saanud maakondade kaupmeestelt, kus korraldati kohapeal vastavaid nõupidamisi, vastused ja neist peegeldub, et enamuses maakaupmehed näeksid maakaupluste avamist vastavalt kohapealsele nõudele, s. o. mõnes kohas oleksid kauplused avatud tunni või koguni kahe tunni võrra varem, nagu neis kohtades algab varajane liiklemine, teistes maakondades aga soovitakse, et suvekuudel oleksid kauplused avatud tunni võrra varem kui talvekuudel.

Kaupluste sulgemise aja kohta on samuti avaldatud mitmesuguseid soovide. Nii on rida maakondi, kus kauplused suletakse kell 20, seal aga leitakse, et kauplused võiks sulgeda tunni võrra varem, ja eriti talvel, sest nii hilja ei ole enam maal liiklemist.

Üldise soovina aga peegeldub, et talvekuudel oleksid kauplused varem suletud kui suvekuudel.

Kokkuvõetult võib ütelda, et praegune kauplemise aeg maal ei ole igal pool kohaldatud kohalikele nõudele, ning seepärast tuleksid maakondades kauplemise aja sundmäärused võtta revideerimisele.

III järgu kaubandusliku äritunnistusega kaubelda keeldud kaupade nimestik. Kaubandus-tööstuskoda juhtis majandusministri tähelepanu raskustele, mis tekitas uus nimestik. Uue nimekirja maksmapanemist oodati kaubanduslikes ringkonnis suure huviga, lootes, et uus nimestik laiendab märksa III järgu kaubandusliku äritunnistusega ettevõtetele kaubelda lubatud kaupade nimestikku, kuid, vastuoksaks, tervele reale III järgu kaubanduslikele ettevõtetele tõi nimestik uusi kitsendusi, mille tõttu need on sunnitud lunastama II järgu äritunnistuse.

Sel puhul külastati majandusministrit, esitades märgukirja, milles pahuti III järgu kaubandusliku äritunnistusega kaubelda keeldud kaupade nimestik võtta revideerimisele. Nimekirja võeti revideerimisele ning väikekaubanduse soovid leidsid uues nimestikus rahuldamist.

Mee ja kanamunade kaubandusliku liigituse määrused. Põllutööstusministeeriumi poolt olid töötatud välja mee ja kanamunade kaubandusliku liigituse määrused. Mee kaubandusliku liigituse määruse sisu seisab selles, et isikutel ja asutustel, kes soovivad turustada võltsimata mett, on õigus kasutada erilist kaubamärki, kuna võltsitud mett ei ole lubatud üldse müüa mee nime all.

Kanamunade liigituse määrusega on soovitud asuda kanamunade siseturu korraldamisele, et sellega laiendada kanamunade tarvitamist ja tõsta korralikult hoitud ja valitud kanamunade hindu. Mõlemate määruste väljatöötamisest võttis osa koja esindaja.

Need määrused on nüüd astunud jõusse.

Piimaseadus. Põllutööstusministeeriumi põllumajanduse osakonna poolt saadeti kojale seisukoha võtmiseks piimaseaduse eelnõu. Seadus näeb ette meie linnade ja alevite varustamist hea ja maitsva ning kõigiti tervishoiu nõudele vastava piimaga, et sellega tõsta elanike päevast piimatarvitust.

Piimaseaduse eelnõu väljatöötamise komisjonidest võttis osa koja esindaja. Põllutööstusministeeriumile saadeti vastav märgukiri piimaseaduse asjus. Nüüd on piimaseadus ja selle seaduse teostamise määrus pandud maksma, kus osaliselt väikekaubanduse soovidele tuldi vastu.

Kaupmehe käsiraamatu küsimus. Sekretär A. Mändvere poolt koostati kaupmehe käsiraamat, mis kirjastati koja poolt. Raamat sisaldab ülevaateid seaduste ja määruste kohta, mis puudutavad kaubandust.

Aedvilja- ja lilleseemnete müügi küsimus. Väljaspool linna piire veo- ja kande-kaupluste äritunnistusega müüa lubatud kau-

pade nimestiku p. 7. järgi on lubatud aedvilja- ja lilleseemnete müük. Et aga seemnemüügi korralduse seaduse kohaselt maksmapandud määruse alusel registreerimata äridel ja isikuil seemnetega kauplemine on keeldud ning rändavaid seemnetega kauplejaid ärisid ja isikuid üldse ei registreerita, kui neil samas kohas või mujal alatist seemnetemüügikohta ei ole, siis pöördus maksudevalitsus koja poole küsimusega, kas neil põhjustel ei tuleks kaotada eeltähendatud nimestiku p. 7, kuna rändavate seemnemüügi-ettevõtete kontrollimine tähendatud määruste kohaselt on tegelikult võimatu.

Koda pooldas nimestiku p. 7 kaotamist.

Toiduainetekauplustes alkohoolsete jookide müügi küsimus. Maksvate määruste alustel toiduainetekauplused, millistes müüakse ka alkohoolseid jooke, võivad olla avatud nagu teised kauplused, kuna need toiduainetekauplused, millistes pole müügil alkohoolseid jooke, avavad oma ukseid kaks kuni kolm tundi varem, nii nagu kohalikud sundmäärused seda nõuavad.

See olukord ei ole normaalne, et ühed toiduainetekauplused kaupluste avamise suhtes on eesõigustatud seisukorras.

Maksudevalitsusele saadeti märgukiri selle küsimuse normeerimiseks.

Tööstus.

Tööstuslik tegevus aruandeaastal, võrreldes eelmistega, suurenes peaaegu kõikidel aladel tunduvalt. Üldine tõus töölise arvus oli umbes 20%, töötundides 24% ja üldises produktsioonis konjunktuur-instituudi hindamisel ligi 24%. Ka majanduslikult osutusid tööstusliku tegevuse tulemused rahuldavaks.

Konjunktuur-instituudi andmeil oli

töötajate arv suur- ja kesktööstuses 1933.—1934. a.

	Suurtööstus		Kesktööstus	
	31. XII 33. a.	31. XII 34. a.	31. XII 33. a.	31. XII 34. a.
Murrud ja kaevandused . . .	2.145	1.809	13	15
Mineraalide töötlemine . . .	860	1.195	233	232
Metallitööstus . . .	3.250	3.799	579	687
Keemiatööstus . . .	957	1.146	241	313
Nahatööstus . . .	328	383	212	231
Tekstiiltööstus . . .	8.326	9.782	471	457
Puutööstus . . .	1.926	2.958	519	570
Paberitööstus . . .	1.912	2.019	115	135
Poligraafiatööstus	1.118	1.123	438	460
Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus . . .	2.267	2.399	1.615	1.979

	Suurtööstus		Kesktööstus	
	31. XII 33. a.	31. XII 34. a.	31. XII 33. a.	31. XII 34. a.
Kehakatte- ja puudukaupade tööstus	888	1.015	400	610
Ehitustööstus . . .	1.150	1.175	95	150
Elektriijaamad ja gaasi- ja veevarustus . . .	866	794	47	49
Puhastustööstus . . .	55	78	113	164
Kokku:	26.048	29.675	5.091	6.052

Suhteliselt ilmnis tegevuse tõus kõige rohkem tekstiil- ja metallitööstuses. Puuvillatööstus, mis võrreldes teiste tööstusharudega kannatas kõige rohkem majandusliku kriisi ja tellimiste puudumise all, suurendas aasta jooksul tunduvalt oma tööliste arvu. Väiksem oli tõus villa- ja linatööstuses.

Metallitööstuses laiendasid aruandeaastal oma tegevust kõik eriharud nii suur- kui ka kesk- ja väiketööstuse ettevõtteis. Suhteliselt suurima juurekasvu andis metallitööstuses mitmesuguste metallsemete valmistamine, kus mitmed ettevõtted töötajate arvu suurendamise tõttu viidi kesktööstusest üle suurtööstuste liiki. 1934. a. algas tegevust ka alumiiniumitööstus ja töötab praegu 100 töölisega. Suurendas oma tegevust ka kallismetallide tööstus.

Mineraalide töötlemise rühmas, kus töötajate arv on tõusnud umbes 39%, avaldus see tõus peamiselt klaasitööstuses, kuna tsemendi- ja lubjavabrikud töötasid ka aruandeaastal endise koormatusega.

Keemiatööstuses suurendasid tegevust kõik eriharud, arvatud välja vaid tulitikutööstus. Suurtööstuses suurendasid töötajate arvu põlevkiviõli, kummi-, kunstsarvetööstus jne. Ainult seebivabrikute tegevus püsis endisel tasemel.

Tegevuse suurenemist ilmutasid ka nah-, puu-, samuti toidu- ja maitseainete tööstused. Ka kehakatte ja puudukaupade tööstuse tegevus suurenes tunduvalt.

Vaatamata tegevuse suurenemisele tööstuses tekitas 1934. a. alul närvlikku meeleolu töösturite hulgas aruandvate ettevõtete kontrolli alla võtmise kavatsused, mida näisid pooldavat nii pahem kui ka parempoolsed poliitilised rühmitused. Kaubandus-tööstuskoja ja tööstuslike ringkondade aktiivse tegevuse, peaaegselt aga poliitilise olukorra muutumise tagajärjel vaibusid need kavatsused ja küsimus lahenes sel teel, et avalikule aruandmisele kuuluvate ettevõtete revideerimiseks vastavale maksuinspektorile palgati juure kaks abi. Viimaste agara tegevuse tagajärjel

tõusis kiiresti protestide arv ettevõtete maksutamise asjus ja sagedamini kui kunagi enne tuli koyal teha järelepärimisi ning anda seletusi makseaduste nõuete ulatuse kohta.

Üksikutest tööstuse alal kojas päevakorral olnud küsimustest märgime vaid järgmisi:

Haiguskindlustuse seaduse muutmise küsimus. Haiguskindlustuse seaduse muutmise koda tunnistas tarviliseks ses mõttes, et haigekassa juhatuse ja volikogu tegevusest võtaksid osa ka töösturid pariteetlikul alusel töölistega. Ka kaaluti küsimust, kas ei oleks otstarbekohane seadust muuta nii, et üksikutel ametialadel tegutsevail isikuil, nagu näiteks kontori-teenijail, oleks võimalik luua professionaalseid haigekassasid.

Suurtööstuse sektsioon pidas soovitavaks, et seadus võimaldaks suuremate ettevõtete juure asutada ka iseseisvaid haigekassasid, kuna sel teel oleks võimalik otstarbekohasemalt korraldada haiguste ravimist ja abiandmist.

Küsimuse kohta esitas koda majandusministri-le märgukirja, milles tähelepanu juhiti neile väärnähtustele, mis senise korra juures on ilmsiks tulnud, ja paluti seaduse muutmise võtta kaalumisele. Läänud aastal peeti, kahjuks, ainult üks nõupidamine küsimuse selgitamiseks teedeministeeriumis ja seni on see hädatarviline seaduse muutmise küsimus veel otsustamata.

Läänud aastal selgus, et on tulnud ette juhtumeid, kus haigekassad on hakanud ettevõttele-kassaliikmeile esitama nõudeid, mis on väga mitu aastat vanad. Nõutavaid summasid, täiendavate haigekassamaksude näol endiste aegade eest, mille kohta dokumendid sageli on kadunud, on ettevõttele tagant järele väga raske kindlaks teha, pealegi kui enamikul juhtumel töölised, kelle palgast nõutakse endiste aastate eest täiendavaid makse, on ettevõttest juba lahkunud ja seepärast ainsaks vastutajaks jääb ettevõtte haldaja.

Kui arvesse võtta veel seda, et tähtajaks haigekassale maksmata jäetud summadest nõutakse haigekassa heaks viivitusprotsente 1 protsent kuus, siis võivad sellased tagantjärele-nõudmised ettevõttele tekitada tõsiseid raskusi.

Aluseks neile nõudmistele oli haigekassadel riigikohtu seletus ühe eraasja arutamisel (K. K. 11./20. sept./okt. 1931. a.), mis on vastolus tööstusliku töö seaduse § 266 senise tõlgitsemisega.

Et edaspidi vältida sellaste põhjendamata nõudmistele esitamist haigekassade poolt, palus koda teedeministeeriumi tööinspektoreile teha korralduse, et viimaste poolt haigekassade nõudmistele ja kaebustele ettevõtete haldajate vastu täien-

davate haigekassamaksude asjus antaks kõik ainult siis, kui nende esitamisel on peetud silmas tööstusliku töö seaduse § 266 ettenähtud üheaastane tähtaeg, kui aga need abinõud ei peaks olema ministeeriumile vastuvõetavad, siis tuleks tööstuslikku tööseadust selles mõttes muuta, et haigekassade nõuete esitamiseks haigekassamaksude asjus oleks ette nähtud üheaastane tähtaeg.

Koja poolt ettetoodud asjaolusid arvestades muudeti tööstuslikku töö seadust, milline muudatus näeb ette tööstusliku töö seaduse kolmanda peatüki määrustel põhjendavate nõudmistele ja kaebustele esitamiseks üheaastase tähtaja, välja arvatud haigekassade liikmemaksude ja tööandjate juuremaksude nõudmine, mille esitamiseks on ette nähtud viieaastane tähtaeg.

Koju oli kaalumisel ka tööstustööliste palgatülilide vahekohtu komisjoni seaduse eelnõu, mille alusel kavatseti asutada majandusministeeriumi juure palgatülilide vahekohtu komisjon, mille koosseisu kuuluksid: 1) majandusministeeriumi tööstusosakonna direktor, 2) teedeministeeriumi sotsiaalkindlustuse osakonna direktor, 3) töösturite esindaja ja 4) töölistkonna esindaja.

Komisjoni ülesandeks oli eelnõus ettenähtud tööstusettevõtete tööliste palgatülilide lahendamine lepituse teel. Kui leppimine ei teostu, siis esitatakse asjatoimetuse ühes komisjoni otsusega majandusministrile otsustamiseks.

Eelnõu maksamapanek tunnistati vajaliseks streikide ärahoidmiseks, kuna streigid on kardetavad üldisele korrale ning kahjulikud igal juhul nii tööliskonnale kui ka ettevõtjatele.

Eelnõus oli jäetud lahendamata terve rida küsimusi, nagu näiteks, millisel alusel valitakse tööliste ja töösturite esindajad komisjoni; mis-sugune on edasikaebuse kord, mis sünnib siis, kui pooled ei arvesta komisjoni otsuseid jne. Edasi ei olnud sanktsioone streigi keelul ning karistada oleksid eelnõu järgi saanud ainult streigile õhutajad, mitte aga streikijad; samuti puudusid eelnõus eeskirjad, milliseid asjaolusid tuleb komisjonil tülüküsimuse otsustamisel võtta aluseks. Ka ei olnud eelnõus ette nähtud, mis sünnib tööliste poolt sissemaksetud tagatise-ga, kui komisjon ainult osaliselt rahuldab tööliste nõudmise. Kõigi nende ja rea teistegi puuduste pärast koda esitas oma seisukohad majandusministeeriumile, juhtides tähelepanu ülalnimetatud eelnõu puudustele. Majandusministeerium pooldas koja poolt eelnõu kohta avaldatud seisukohti ja otsustas eelnõu töötada ümber.

Mainime lühidalt ka töölistele palgalise puhkuse andmise ning tööliste ülesütlemise tähtaja pikendamise küsimust. Soovides parandada tööstustööliste olukorda pidas vabariigi valitsus soovitavaks, et töölistel oleks võimaldatud kasutada suve kestes vähemalt üks nädal (7 päeva) puhkust, teades, et see puhkus ei vähenda tema palgatulusid.

Kui puhkuse andmine mõnes ettevõttes pole tehniliselt läbiviidav, siis võiks puhkust asendada sel viisil, et päeva- ja tükitöölistele maksetakse kolme jõulupüha, uue-aasta, iseseisvuspäeva, suure reede ja 1 lihavõtte püha eest tasu.

Seni maksev seadus nägi ette töölistele ülesütlemiseks 2-nädalase tähtaja. Valitsus pidas soovitavaks, et see tähtaeg pikendataks 4-nädalaseks.

Koda tunnistas valitsuse algatuse elluviimise põhimõtteliselt vastuvõetavaks, kuid pidas ühtlasi tarviliseks valitsuse tähelepanu juhtida mõningatele asjaoludele, millised teevad ülalnimetatud korralduste elluviimise tööstuses väga raskeks.

Koja juhatus otsustas põhimõtteliselt pooldada valitsuse algatust ja tegi eelnõus mõned tarvilised parandused. Need parandusettepanekud võeti valitsuse poolt arvesse ja vastav korraldus pandi läinud aasta lõpul maksma.

Üheks tähtsaks küsimuseks oli läinud aastal meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse täiendamine. Seni maksev seadus nägi ette meistritele ainult ühe eesõiguse, s. o. õpilaste pidamise õiguse. Et virgutada noorsugu tööstusliku kutseoskuse õppimisele, tunnustati tööstusringkonnis juba varemalt meistri ainuõiguste laiendamise vajadust. Ka pooldas tööstusliku kutseoskuse nõukogu seda kavatsust.

Muutmise kava nägi ette meistrite õiguste laiendamise sel teel, et edaspidi võib tööstusettevõtteid, millised tegutsesid meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alla arvatud aladel, juhatada ainult vastava ala insener, meister või õppinud tööline. Peale selle põhimõttelise muudatuse nägi kava ette ka rea teisi tarvilisi muudatusi, eriti meistrite ja õppinud tööliste registreerimise korras. Muudatuste kava esitati haridus- ja sotsiaalministeeriumi kutseoskuse osakonnale, kus see üldiselt leidis heakskiitmist, ja loota on, et ülaltähendatud muudatused pannakse maksma seadusandlikul teel juba kõige lähemal ajal.

Tartu ja mõne teise rajooni tööstusametid võtsid läinud aastal vastutusele ettevõtjad, kel

puudus meistrikutse, V. N. seaduse § 1360 põhjal, milline asjaolu sunnitas suurt pahameelt ettevõtjate hulgas.

Silmas pidades, et otstarbekohane ei ole enne meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse muutmise eelnõu maksmapanekut karistada isikuid, kes usurpeerivad meistriõigusi, otsustas koda astuda samme selleks, et kutseoskuse nõukogu teeks korralduse tööstusametitele lõpetada sellased vastutusele võtmised, pealegi, kuna on küsitav, kas V. N. sead. § 1360 praegu veel kehtib.

Viimasel ajal on tulnud ilmsiks, et mitmed isikud on avanud kursusi või õppetöökodasid neil tööaladel, millised on arvatud meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alla. Sellaste kursuste avamiseks ei tee maksivad seadused ja määrused takistusi. Kui kursuste korraldamise ja õppetöökodade avamise eesmärgiks oleks tööstusliku kutseoskuse tõstmine ja arendamine, siis ei võiks nende vastu midagi olla, kuid, kahjuks, ei ole see alati nõnda. Õppetöökodasid ja kursusi on kutsutud ellu sootuks teise eesmärgiga, nimelt selleks, et täiesti äri- lise iseloomuga ettevõtte saaks hiilida kõrvale riigi ja omavalitsuse heaks nõutavaist ärimaksudest, haigekassa ning tööliste õnnetusjuhtumite vastu kindlustamise maksudest ja muist tööstusettevõtete kohta maksmapandud eeskirjadest. Sellaste kursuste ja õppetöökodadega võistlemine on ettevõttele, millised kannavad kõiki tööstuste kohta maksmapandud kohustusi, väga raske.

Ülalnimetatud väärnähtusele juhtis koda haridus- ja sotsiaalministeeriumi kutseoskuse osakonna tähelepanu ja palus astuda samme selleks, et tööstusliku kutseoskuse nõukogu poolt vastavasse nimekirja võetud tööalade õpetamine edaspidi sünniks ainult meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alusel.

Tööstusametite alatiste ja ajutiste liikmete tasu küsimuse kohta asuti seisukohale, et tasu maksetakse eksamite puhul peetud tööstusametite koosolekust osavõtmise eest mitte üksnes ajutisile, vaid ka alatisele liikmele. Et edaspidi vältida tööstusameti liikmele tasu maksmise juures ilmsikstulnud arusaamatusi, leiti tarviliseks tööstusameti liikmete tasu näha ette meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduses.

Läinud aastal esitati üleriikliku kesk- ja väike- töösturmeisterite keskkonduse nimel riigivanemale käsitöökoja seaduse eelnõu palvega eelnõus ettenähtud aluseil kutsuda ellu Käsitöö- koda.

See küsimus ei ole enam uus, sest juba aastaid on teatav ringkond püüdnud nimetatud asutuse ellukutsumist viia läbi neil alustel, millised koja kui ka mõjukad töösturite organisatsioonid on tunnistanud vastuvõtmatuiks.

Esitatud kava, samuti nagu ta eelkäijad, nägi ette arvata 7. ja 8. järgu tööstuslikud ettevõtted Kaubandus-tööstuskoja alt Käsitöökoja alla, milline kavatsus on varemgi olnud kaalumisel, kuid ikka on see koja ning tööstusringkondade poolt leidnud üksmeelset vastuseisumist. Koda juhtis riigivanema kui ka majandusministeeriumi tähelepanu neile kaaluvaile elulisile põhjusile, miks niisugune kavatsus tööstureile ei ole vastuvõetav ja millised väärnähtused selle kavatsuse teostamine tooks esile.

Käsitöökoja ellukutsumise küsimus ei leidnud läinud aastal lõplikku lahendust, sest seni ei ole suudetud eelnõus kindlaks määrata Käsitöökoja valijate hulka kuuluvuse tunnuseid; küll aga asuti üldiselt seisukohale, et ei saa pidada otstarbekohaseks ühe osa töösturite eraldamist Kaubandus-tööstuskojast ja nende arvamist Käsitöökoja valijate hulka.

Riik ja omavalitsused on aastate kestes kutsunud ellu rea igasuguseid tööstuslikke ettevõtteid, millised meie tööturul võistlevad eraettevõtetega. Koda asus seisukohale, et ülalnimetatud ettevõtete asutamine tuleks lõpetada ning olemasolevate riigi ja omavalitsuste äriliste ettevõtete võistlus eraettevõtetega kaotada.

Selleks peaks valitsus määrama kindlaks tööde nimekirja, milliseid võivad teha riigi metallitööstusettevõtted, vangimajade töökojad ning teised riigi ja omavalitsuste äriisel alusel tegutsevad tööstused. Tööturul tuleks tõmmata kindel piir, et valitseks selgus, missuguseid töid teevad riigi ja omavalitsuste tööstused ja, teiselt poolt, missuguste tööde teostamiseks võivad rajada oma tegevuse eraettevõtted.

Niikaua kui riigi ja omavalitsuste äriisel alusel tegutsevaid tööstusettevõtteid on võimaldatud vahelesegamine ükskõik missuguse töö hankimisel, ja seda ka siis, kui neil puudub selle töö läbiviimiseks vilumus ja eriseaded, ei ole eratööstusettevõtteil võimalik rajada oma tegevust teatavate spetsiaaltööde tegemisele, mis meie tööstuse edenemiseks ja arenemiseks on hädatarviline. Ka asus koda seisukohale, et peaksid kaduma ka igasugused soodustused, milliste osali-

seks on seni olnud riigi- ja omavalitsuste tööstused.

Vaalamata koja poolt astunud sammudele ei ole küsimus seni veel leidnud otstarbekohast lahendamist (välja arvatud vahest trükitööstuse ala).

Läinud aastal töötati välja põllumajanduse osakonna poolt piimatalituste võrgu korraldamise dekree di eelnõu.

Nimetatud eelnõu maksmapanekuga kavatseti keelduda põllutöoministeeriumi loata:

1) avada uusi piimatalitusi, koorejaamu ja piimavastuvõtupunkte;

2) viia üle olemasolevaid piimatalitusi, koorejaamu ja piimavastuvõtupunkte uutesse ruumidesse, vaatamata seniste ja uute ruumide või asukoha vahemaa kaugusele;

3) piimatalitusi, koorejaamu ja piimavastuvõtupunkte võõrandada.

Ainult omaniku surma puhul võivad need minna üle vastava loata senise omaniku seaduslikele pärijaile.

4) laiendada ettevõtteid;

5) alustada uuesti tegevust neis ettevõtteis, kus vahetpidamatult üle nelja kuu ei ole olnud piima ega koore vastuvõtmist. Sellased eeskirjad olid maksvad juba piimatalituse võrgu korraldamise seaduse maksmapanekust (1931. a.) arvates.

Olulisema muudatuse nägi ette dekree di § 4, mille põhjal kavatseti ebaterve võistluse ärahoidmiseks piimatalituste vahel jagada Eesti vabariigi territoorium tegevuspiirkondadeks ja keelduda piimatalitustel teise piimatalituse tegevuspiirkonnast piima osta. Teiste sõnadega, dekree di maksmapanekuga taheti muuta piimatalitusi monopolistideks neile määratud tegevuspiirkonnas.

Ülaltoodud korralduste maksmapaneku eesmärgiks oli saneerida mitmesuguste riigi soodustuste ja suurte toetuste osaliseks saanud ühiste gelisel alusel tegutsevate piimatalituste rasket majanduslikku olukorda.

Küsimuse kohta esitatud märgukirjas juhtis koda põllumajanduse osakonna tähelepanu reale väärnähtustele, millised seni olid ilmsiks tulnud piimatalituste võrgu arendamisel, eriti aga ära näidates, millist suurt vahet on ametiasutused soodustuste andmisel teinud era- ja ühispiimatalituste vahel. Kui nüüd suurtest soodustustest ja toetustest hoolimata on ühispiimatalitused sattunud raskustesse ja nende saneerimiseks on tarvis panna maksma rida kitsendavaid eeskirju, siis ei oleks õiglane, kui need kitsendused laiendataks ka erapiimatööstuse peale.

Koda kaalus ka välismaalaste teenistusloa seaduse täiendamise seaduse eelnõu, mille alusel kavatseti anda majandusministrile õigus kohustada ettevõtteid, kus töötavad välismaalased-spetsialistid, palkama kuni kaks Eesti kodanikke õpilasena, töölise või ametnikuna selleks, et neid õpetataks väljasel tööalal, millisel tegutseb välismaalane. Eelnõu nägi ette, et säärasel korral, kui teatavate asjaolude tõttu ettevõtte ei ole võimalik õpilasi võtta ja neid õpetada, võib majandusminister väljaõpetamise kohustuse asemel nõuda ettevõtetelt kuni 120 krooni kuus iga väljaõpetatava isiku kohta, selle kitsendusega, et ühelt ettevõttelt ei saa nõuda rohkem kui 1200 krooni kuus. Laekunud summad kavatseti arvata kultuurkapitali eriarvele ja kasutada eesti kodanike väljaõpetamiseks vastaval kutsealal.

Edasi nägi eelnõu ette, et tööandjale pealepandud kohustused ei kaota maksvust selle tõttu, kui ettevõttes teenistuses olev välismaalane on astunud Eesti kodakondsusse või lahkunud ettevõtte teenistusest, vaid kohustus kestab edasi, kuni majandusminister on teatanud ettevõttele oma nõusoleku kohustuse lõpetamiseks.

Eelnõu oli puudulikult koostatud, jättes lahendamata rea mitmesuguseid küsimusi, ning selle maksmapanek kojale saadetud kujul oleks võinud välja kutsuda ebasoovitavaid nähtusi, seepärast tunnistas koda tarviliseks eelnõu põhjaliku ümbertöötamise.

Aktsia- ja osaühisuste juhatuste ja nõukogude koosseisu seaduse eelnõuga kavatseti maksma panna nõue, et aktsiaseltside või osaühisuste juhatuste ja nõukogude liikmete arvust peavad enamiku moodustama Eesti kodanikud, kes haldavad eesti keelt.

Edasi nägi eelnõu ette, et siseminister kokkuleppel majandusministriga võib jätta arvamata ülalnimetatud enamusse neid isikuid, kes mingil muul põhjusel ei ole võimalised tegelikult võtma osa ühingu juhtimisest. Kui ühing ei korralda oma juhatust või nõukogu vastavalt eelnõus ülesseatud nõudeile, siis võib siseminister kokkuleppel majandusministriga tunnistada ühingu juhatuse või nõukogu mitteseaduslikuks. Samuti võib ühingu orgaane täiendada liikmetega.

Koda leidis, et aktsiaseltside ja osaühingute juhatuste ja nõukogude valimiseõigus jäägu aktsiaseltside ja osaühingute omaasjaks. Niisugusel juhul aga, kui aktsiaseltsi või osaühingu juhatusse valitakse isikud, kes ei ole Eesti kodanikud või kes ei halda eesti keelt, võiks majandusministril olla õigus nõuda urte valimiste ettevõtmist.

Koja poolt avaldatud seisukohti arvestades pandi ülalnimetatud seadus maksma rea muudatustega, millised koda tunnistas vajalisteks.

Lõpuks peatume lühidalt veel ehitusseadustiku põhilause teemal juures, millised on välja töötatud teedeministeriumis ja kojale saadetud seisukoha võtmiseks. Koda leidis, et seadustiku põhilause teemal koostamisel on lähtekohaks võetud peaaegselt ainult arhitektoonilised kaalutlused, kuid kinnisvaraomanike huvid ja eraomanduse kaitse on surutud ühiskonna huvides sagedasti üsna tahaplaanile. Ka pole põhilause teemal koostamisel küllaldaselt arvestatud meie majanduslikku kandejõudu. Seepärast tuleks põhilause võtta ette rida muudatusi. Kuna seadustiku põhilause läbivaatamine ja kogu parandustepanekute väljatöötamine sündis peamiselt 1935. aasta alul, siis peatume üksikasjaliselt selle laiaulatusliku küsimuse juures järgneva aasta tegevuse aruandes.

Suurt ärevust aasta alul sünnitas töösturite keskel majandusministri eelarvekõne, mis sisaldas etteheidet tööstureile, nagu oleksid nad aastate jooksul tööstuse kasudest lasknud kaduda õige suuri summasid välismaale.

See avaldus põhjenes ekslikel arvestustel ja ebaõnnestunud väljendustel, millised leidsid J. Janusoni brošüüri „Eesti Majanduslik Areng“ tööstuse vaatluse artiklis.

Tööstuse huvid nõudsid, et need avaldused pidi viibimata kindlamate andmetega ümber lükatama. Korraldati ankeet tööstusse viimasel aastakümnel investeeritud kapitali kohta. Ettevõtete bilansside põhjaliku analüüsi ja riigile tasutud maksude andmestiku varal koostati märgukiri, milles näidati ära J. Janusoni eksimused. Erielse artikli kaudu „Päevalehes“ selgitati küsimust ka laialisemale avalikkusele. Selle järele vaikisid etteheited kapitalide väljaveo asjus. Ka majandusministeriumi poolt vastava seaduse kohaselt korraldatud ankeet kinnitas, et etteheiteiks tööstureile puuduvad tõsised alused.

Kevadel korraldas koda töösturite keskel ankeedi tööpuuduse küsimuse lahendamise otstarbel.

Nimelt soovis majandusminister, et töösturid suurendaksid aprillikuus tööliste arvu, et tühjendada Tallinna tööbörsi. Oli tarvis teada, kas, misugustel tingimustel ja kuipalju uusi töölisi võiksid vabrikud erakordselt võtta vastu.

Ankeedi peale saadud vastustest selgus, et tööstuses on peetud üldiselt töölisi rohkemal arvul kui tarvis. Uutele põlnud kuskil ruumi, välja arvatud üksikud juhud, kus otsiti erakorralisi töid, et valitsuse püüdeid tööbörsi reorganiseerimisel toetada.

Viiks kaugele, kui käsitleksime, olgugi lühidalt, kõiki küsimusi, milliseid koda aruandeaastal on kaalunud, seepärast piirdume siin vaid vähemtähtsate küsimuste lühikese loeteluga. Säärastest küsimustest võiks märkida:

Tööstusettevõttele lasuvate võlgade pikaajaliseks ja odavaprotsendiliseks muutmise küsimus; statistiliste teatelehtede lihtsustamise küsimus; pagarite öötookeelu määruste muutmise küsimus; tööstusliku töö seaduse osalise muutmise küsimus; juustu, kondenseeritud piima ja teiste piimasaaduste väljaveopreemiade maksmise küsimus; tööpuuduse vastu võitlemise küsimus; tempelmaksu seaduse osalise muutmise seaduse eel nõu; töövõimaluste soetamiseks äriettevõttele 1934. aastal võetava erimaksu määruse eel nõu; riigi tööstuskoolide reformeerimise küsimus; meistrite ja õppinud tööliste eksami juhtnõrde kavad; Kaubandus-tööstuskoja seadus § 14 ja § 31 muutmise küsimus; kodumaa veinitööstuse olukorra parandamise küsimus; ärimaksukomisjoni liikmetele tasu maksmise küsimus; ekspertide määramised; riigi hangete seaduse eel nõu ja nimetatud seaduse elluviimise määruse eel nõu; Eesti-Inglise ja Eesti-Soome kaubalepingute revideerimised; Eesti konsulite autasud välismaal; näitustest osavõtu küsimused Marokos, Milaanos, Prahast, Brüsselis, Pariisis, Königsbergis ja Poznanis; Eesti-Prantsuse kaubanduskoja liikmeks olemise küsimus, Eesti kaupade kontingendid välismaal jne. jne.

Laevandus.

Laevanduse alal algas aruandeaasta surutise tähe all välissõidus, nii et prahid talvekuudel ja kevadel olid madalamad 1933. a. talvistest prahtidest, kuid arvestades Inglismaa ja Saksamaa poolt suurendatavat metsa väljavedu hakkasid juunikuus prahid paranema, tõustes metsalaadungeilt kuni 3 šillingi võrra Baltimerest Inglismaale ja mandrile. Samuti tõusid prahid ka väikelaevalde Soomest, Rootsist ja Venemaalt Daani ja Saksamaale.

Suuremate laevade veohinnad alates septembrist langesid uuesti eelmisele tasemele.

Arvestades ajutist prahtide tõusu suvekuudel lasti peaaegu kõikides maades sõitu seisusolevad laevad, nii et seisusolev umb. 11 milj. br.-reg-tonni arv vähenes aasta lõpuks umbes 7 miljonile tonnile.

See prahiturgu alla viiv surve avaldab kohe oma mõju, seda enam, et aasta viimasel veerandil vähenes tähtsamate trampvedude — Baltimere metsaveo ja Lõuna-Ameerika väljaveo — hulk. Lisaks sellele astuti paljude riikide poolt samme

oma lipu all sõitvate prahilaevade toetamiseks, kas otseste juuremaksude või oma lipu eesõigustamise ja kaubalepingute sõlmimisel paremate veotingimuste väljakauplemise teel. Ka Inglismaa asus 1935. a. peale kaudsete toetustega oma tramplaevastiku otsesele toetamisele (2 milj. n.-sterl. aastas) ja avas laevastiku võistlusvõime tõstmiseks odavaprotsendilise krediidid (10 milj. n.-sterl. 2 aasta jooksul, alates jaan. 1935. a.). Kõik need asjaolud mõjusid kaasa, et prahiturg 1935. a. alguseks muutus halvemaks kui ühelgi teisel aastal pärast maailmasõda.

Kõik katsed prahituru parandamiseks ei andnud erilist tagajärge.

Meie kaubalaevastik oli suvel suuremas osas metsaveol, peamiselt Eestist ja Soomest, kuna Vene vedudel oli Eesti laevu vähe.

Üldiselt lõppis aasta laevandusele mitterahuldavalt, kuna ei saadud laevu sissetulekute alusel küllaldaselt amortiseerida.

Rannasõidus tõusis kaubavedu, võrreldes eelmiste aastatega, millist asjaolu põhjustas peamiselt metsamaterjaalide juurevedu suurtesse sadamatesse metsaväljaveo suurenemise tõttu.

Raskeks hooiks rannalaevade tegevusele oli Eesti-Soome kaubaleping, millega tehti lõpp vähemate rannalaevade kartulite ja õuntega kauplemisele Soomes, mis eriti Lääne, Viru ja Saarte ranniku väikelaevaldele oli aastate jooksul heaks kõrvalsissetulekuallikaks.

Kõigi vedude hulk suurenes, leidis rannasõidu tonnaaži külluses ning prahid olid sel alal madalad, mis ei suutnud anda vastavat ülejääki.

Rannasõiduliinidel oli kaubavedu Tallinnast saartele 10—20% kõikidel liinidel tõusnud, kuna saartelt Tallinna veod vähenesid 1933. aastaga võrreldes umbes 10%. Tagasimineku ilmnes peamiselt põllu- ja aiasaaduste aineis, nagu või, sead, õunad jne. Reisisajatevedu jääb aga Tallinn-Kuressaare ja Pärnu-Kuressaare liinidel aastastalt vähemaks, mida mõjutab Tallinn-Virtsu raudtee ja omnibuseühendus. Tallinn-Riia-Kuressaare liinil reisisajateveos ei olnud edu märgata, selleks mõjusid kaasa valuutakitsendused. Samuti vähe edu oli Tallinn-Kärdla ja Tallinn-Narva liinidel.

Sisevetel algasid Tartu rajooni laevaomanikud navigatsiooni röömsa meeoleoluga. Peipsi rajoonis oli metsamaterjaale talve jooksul tunduvalt enam valmistatud kui eelmisel hooajal ja seetõttu oli ette näha palju vedusid, mille tõttu tõusid veohinnad 10—15%, võrreldes eelmise aastaga.

Kuid juba juunikuus muutus seisukord. Madala vee tõttu ei saadud palke jõgedest järve parvetada, ja palgid, mis olid määratud Vasknarva

pukseerimiseks, tuli saagida kohapeal ja vedada raudteele hobustega ning veoautodega. Samuti madala vee tõttu muutus kütte- ja paberipuude laadimine järve-lotjadesse niivõrd kalliks, et veoautodega vedu osutus odavamaks kui vedu lotjadega.

Tagajärg oli, et juba juulikuus 50% kevadel käiklu lastud vedurlaevadest tuli tööpuudusel jätta seisma. Ühtlasi langesid suve teisel poolel ka veohinnad, nii et navigatsiooni aeg lõppis suurte pettumustega, sest ettevalmistusi oli tehtud rohkem kui tegelikult oleks tarvis olnud, oli kantud palju kulusid, aga tulud jäid tulemata.

Mis puutub sisevete liinilaevade tegevusse, siis näitas 1934. a. navigatsioon samuti tõusu umbes 10—12%. Võis panna tähele tõusu niihästi reisijate- kui ka kaubaveo alal. Kuid madala vee tõttu ja paralleelselt töötavate omnibuste tegevuse all kannatasid ka liinilaevad ning mõned jäid täiesti seisu.

Koja tegevus 1934. a. kaubalaevastiku ja laevanduse huvide kaitsel kujunes peamiselt endise töö jätkamises ja laevanduse alal vastuvõetud tegevuskava täitmisel, kuivõrd see oli läbiviidav.

Toome järgnevalt lühikese kokkuvõtte aasta tegevusest.

Kaubalaevastiku arendamise küsimused ja maksustamine. Vastavalt ettepanekuile, et kõikide laevasõidu laenude pealt, mis on tekkinud kuni 1. jaan. 1922. a., kas Pikalaenu Pangas või erapankades, võimaldataks protsentide alandamine, alates 1. jaan. 1933. a., samuti ka laenude tagasimaksmise pikendus 10—15 a. peale, on seni teostunud vaid osa kavast, nimelt: Pikalaenu Panga poolt alandati laevasõidu laenu protsente ainult nende laenude pealt, mis olid tehtud enne 1. jaan. 1932. a. Protsent on vähendatud kuni 2%, alates 1. jaan. 1934. a. Sääraseid laevandusele antud laene Pikalaenu Pangas on umbes 1 milj. krooni ümber.

Võlgade saneerimise alal tulid vastu riiklikud pangad ning see küsimus otsustati rahuldavalt. Kuid erapankade võlgade ümberkorralduse küsimuses ei saavutatud tagajärgi, kuigi selleks tehti kindlad ettepanekud, mis oleksid nõudnud võrdlemisi vähe kulusid. Küsimuse lahendamine jäi pooleli.

Kaubalaevastiku intensiivsema suurenemise võimaldamiseks tehti teede- ja majandusministreile ettepanekud, et suurendataks riiklikest pankadest laevade juuresoetamiseks krediiti ning alandataks selle krediidi protsenti kuni keskmise välismaa protsendini, nimelt 4%, mis oleks riigi poolt teatud vastutulek sellele majandusalale, võttes arvesse seda, et see ala ei ole kaitsitud välisvõistluse vastu ühelgi teisel teel ning et see vas-

tutulek oleks rahvamajanduslikult minimaalne, võrreldes teiste aladega.

Küsimus kanti ette vastavaile valitsusasutustele ka suuliselt ning viimaste poolt lubati küsimus võtta kiirele kaalumisele, et tarbekorral lõpliku otsuse tegemiseks määrata ministeeriumide vaheline komisjon organisatsioonide osavõtul.

Kuid et küsimuse otsustamine jäi esialgu lahtiseks, esitati koja poolt teedeministri kaudu vabariigi valitsusele pikem märgukiri töömahu laiendamise kohta laevasõidu alal, leides, et ainukeseks ja õigeaks töömahu laiendamise abinõuks sel alal on Eesti kaubalaevastiku suurendamine. Märgukirjas toodi andmed laevasõidu arengu ja selle tagajärgede kohta Eesti rahvamajanduses, samuti näidati üksikasjaliselt ära põhjused, miks viimasel ajal meie kaubalaevastiku areng on muutunud vähem intensiivseks. Peapõhjusena toodi ette kapitali puudust ja kallidust Eestis ja rõhutati, et odavaprotsendilise pikaajalise laenu ta on laevade juuresoetamine võimatu. Ühtlasi seletati, et viimase 3—4 aasta jooksul on laevasõidu laenude kogusummat sihikindlalt tõmmatud tagasi ja protsent endise soodustatud protsendi asemel (1926. a. otsuse kohaselt 6% tolleaegse 12/13% vastu) tõstetud harilikku määrami. Laenude kogusummat on tõmmatud tagasi umb. 1,2% kogu riiklikest laenudest. Kuna meil puudub võimalus odavaprotsendilise erakrediidi saamiseks, siis on kaubalaevastiku suurendamiseks tungiv vajadus avada uut krediiti 4%-ga, vastavalt Pikalaenu Pangas lubatud pikaajalise laevasõidu krediidi tingimustele. Ühtlasi paluti, et küsimus kiiresti otsustataks, kuna on veel võimalus kasutada odavat laevamüügiturgu, missugune olukord olemasolevail andmeil pea võib muutuda ning ongi juba muutumas, võrreldes läinud aastaga.

19. oktoobril pöörduti uuesti märgukirjaga majandusministri poole, milles vastavalt valitsuse poolt avaldatud soovile — töötada kaasa ja teha ettepanekuid kodumaa majanduselu arendamiseks ja tööpuuduse lahendamiseks — juhiti tähelepanu sellele, et laevasõit on meile üks loomulikumaid ja tähtsamaid tegevusalasid, kus juba praegu tööd leiavad paljud ja kus töömahu laiendamiseks on väga suuri võimalusi. Ühtlasi märgiti ära ka odavaprotsendilise krediidi mõju kaubalaevastiku arenemisele ning selgitati võimalikke sissetulekuid välisvaluutas. Toodi näiteid kahjulikust mõjust laevanduse arenemisele ühenduses Pikalaenu Panga ümberkorraldamisega ning soodustatud laevasõidu laenude kaotamisega. Tagajärg oli, et aasta lõpul lubati laevandusele 4%-lise krediidi restaureerimist Pikalaenu Pangas ja selleks 500.000 kr. uue krediidi määramist.

Deki- ja masinajuhtkonna koosseisude vähendamise asjus on astunud kõik võimalikud sammud, kuid pole saavutatud midagi positiivset. Ainuke kergendus, mis sel alal läks läbi, oli Muhu väina viimane sisevete piirkonda, mis vähendab sealses kohalikus sõidus nõudeid laeva juhtkonna vastu.

Teistest üksikuist küsimusist võiks märkida järgmisi:

Peetri tehaste tõste-ellingi likvideerimise küsimus. Eesti Panga poolt saadeti Kaubandus-tööstuskojale küsimus, kas on lubatav Peetri tehaste laevaehituse osa ja tõste-ellingi likvideerimine, kuna neile pole leitud ostjat ja tasuvat kasutamist. Ühtlasi teatati, et ei kavatseda enam teha remonti tõste-ellingile, mis tähendaks viimase kiiret hävimist.

Koda võttis küsimuse põhjalikumale kaalumisele ja uurimisele ning tuli otsusele, et Peetri tehaste laevaehituse osa ja tõste-ellingi likvideerimine oleks rahvamajanduslikult lubamatu, vaid et tuleks leida abinõusid nende alahoidmiseks ja tegutsemiseks. Tõenduseks toodi ette terve rida andmeid ja põhjendusi ning soovitati tehast hoida alal puht-laeva-remonttööstus kuni raudteeliinini ühes tõste-ellingi ja basseinidega, viies sinna üle ka vajalise osa jõumasinaid, kuna muu osa võiks likvideerida. Ühtlasi kriipsutati alla, et seda küsimust ei otsustataks ajutise momendi, vaid üldrahvamajanduse tuleviku seisukohalt, kuna likvideerimisel saadav summa ei ole kuigi suur, võrreldes varandustega, mis sellega ühes hävivad.

Teatavasti tuldi selles ka koja soovidele osaliselt vastu, nimelt on otsustatud laevaehituse ala mitte likvideerida, vaid see anda pikemaajalisele rendile.

Eesti lipu tõstmise õiguse laiendamise. Hoolimata koja sammudest ning protestidest anti dekreedina välja „kaubalaevade omandamise ja vastutuse täiendamise seadus“, mille järgi lubatakse igakordsel teedeministri eriloal tuua eesti lipu alla täieliselt välismaalastele kuuluvad laevad, kusjuures on tingimuseks ainult see, et laevale oleks määratud Eestis agent, kes on Eesti kodanik ja kel on täieline volitus laeva kasutamiseks nagu omanikul, ja tuleb maksa iga laeva eest veeteede valitsusele garantii, mis ei või ületada meeskonna 6 kuu palkade summat, ning et laev peab olema üle 500 br.-reg.-tonni suur. Seaduse seletuskirja järgi on seadus selleks välja antud, et Eesti tööta meremeestele selle kaudu muretseda tööd.

Koja poolt näidati muu hulgas ära, et ei ole üldiselt õige, nagu oleks meil suur ülejäak tööta meremeestest. Vastupidi, laeva mehaanikute alal

on tunda kibedat puudust, nii et isegi uute Eesti laevade juuresoetamine selle all kannatab ja paljudes laevades sõidavad mehaanikud madalamate paberitega.

Laevasõidu majandusministeeriumi alla üleviimise küsimus. Sellele on mitmekordselt juhitud tähelepanu, et kaubanduslik laevasõit ja kaubalaevastik viia iseseisva osakonnana majandusministeeriumi alla, nagu see on teistes välisriikides, kus laevasõit omab majanduselus tähtsuse ning kus laevasõitu juhtivale asutusele on antud suured võimupiirid ja iseseisva tegutsemise võimalused. Laevasõidu valitsemise mõjukamaks muutmisel oleks see ümberkorraldus praegu tähtsaimaid päevaküsimusi, millega ühenduses laheneks palju pooleolitavaid küsimusi, mis meie kodumaa kaubalaevastiku arenemisele on esimese järgu tähtsusega ja mis juba kauemat aega on seismas. Erakordne aeg rahvusvahelises laevasõidus, selle jälgimine ning meie lipu huvide ja arengu eest väljasolek nõuab, et see küsimus tuleks lahendamisele esimeses järjekorras.

Eesti-Soome vaheline rannakaubandus. Lääne ja Viru ranna väikelaevade omanikud juhtisid tähelepanu Põllutöökoja kaudu raskele olukorrale, millesse nad on sattunud Eesti-Soome kaubandus- ja laevanduslepingu lisakokkuleppes ettenähtud rannakaubanduse kaotamise tagajärjel. On tehtud ettekanne põllutöö- ja majandusministrile, paludes kaaluda küsimust, kuidas kindlustada tööd ja teenistust väikelaevade omanikele tähendatud randades.

Koja arvates ei ole väikelaevade seisukorra kergendamiseks teist teed kui peaks püütama saada tagasi endine tegevusvabadus väikelaevadele kauplemiseks Soome sadamais. Kui see aga osutuks võimatuks, siis tuleks õunte ja kartulite kaubandust juhtivail asutustel saavutada vastavate korralduste abil vähemalt seda, et õunu ja kartuleid veetakse Soome kohtadelt väikelaevadega, selle asemel, et saata neid Tallinna kaudu liinilaevadega.

Laeva-veorahade kättesaamise küsimus. Laeva-veorahade kättesaamisega Saksamaalt oli viimasel ajal tekkinud viivitusi, mis meie laevaomanikele tõi kahju. Tähendatud viivitus tuli sellest, et Eesti ja Saksamaa vahel seni clearing-süsteemi pole sisse seatud, milline asjaolu takistab otsekohest veorahade väljamaksmist. Kojalt poolt on sellele juhitud välisministeeriumi ja saatkonna tähelepanu ja palutud, et säärased takistused kõrvaldataks.

Saatkond ja välisministeerium teatavad, et uute korraldustega on need takistused nüüd kõrvaldatud.

Meremeestekodu ümberorganiseerimine. Kojas võeti pikemale sõelumisele päevakorda kerkinud meremeestekodu ümberorganiseerimise küsimus. Tuldi otsusele, et tuleks eraldada praegusest kollektiivselt valitsetavast „Meremeestekodust“ (kus laevaomanikel on 2 esindajat, meremeeste 5 esindaja vastu) puht-administratiivsed alad: meremeeste munsterdamine, registreerimine, tüliküsimuste lahendus teenistuslikes küsimustes, vahetalitus, koondades need alad administratiiv-asutusse. Ühtlasi tuleks munsterdamine korraldada täiesti ümber lihtsamaks ja kiiremaks, samuti ka munsterrolli vormid ja korraldus. Selleks tuleks kaotada ka meremeeste palgamaks, mille sissenõudmine ja arvestus toob äärmiselt palju tööd. Meremeestekodu heategev ja kultuurne tegevus võiks kesta edasi ja selleks võiks jääda umbes praegusel alusel töötav kollektiivne juhatus. Sissetulekud tonnaäžmaksust võiksid minna selleks otstarbeks, kuna eraldatud administratiivne tegevus peaks tasutama samal alusel nagu teistelgi aladel eelarve korras.

Need seisukohad kanti ette märgukirjas teedeministrile, paludes vajaduse korral küsimuse igakülgeks kaalumiseks ja ümberorganiseerimise aluste väljatöötamiseks kutsuda kokku asjatundjate komitee.

Samuti juhiti tähelepanu ka sellele, et Rootsist ja Soomes on otsustatud meremeestekodud, milliseist meil võeti eeskujuna, samal alusel organiseerida ümber.

Meremeeste kindlustus õnnetusjuhtumite vastu. Teedeministeeriumis töötati välja uus „meremeeste õnnetusjuhtumite vastu kindlustuse seaduse“ eelnõu, milline esitati vabariigi valitsusele ja taheti dekreediga korras panna maksma. Meremeeste kindlustamist õnnetusjuhtumite vastu taheti panna maksma tööstustöölise kindlustuse seaduse alusel. Koda pöördus riigivanema poole teatades, et koda ja laevaomanike organisatsioonid ei saa pooldada meremeeste kindlustust neil alustel.

Eelnimetatud seisukoha tegi koda teatavaks teedeministrile varemalt, paludes anda võimalust seaduse eelnõu kohta võtta seisukohta, millist aga kojale ei võimaldatud.

Märgukirjas riigivanemale teatati, et küsimus meremeeste kindlustamisest õnnetusjuhtumite vastu on laevaomanike poolt põhimõtteliselt otsustatud juba paar aastat tagasi, ning hakati otsima ka praktilisi teid nimetatud kindlustamise teostamiseks.

Läinud aasta alul haridus- ja sotsiaalministeerium töötas välja lühikese seaduse eelnõu, mille järgi taheti meremehed viia üldise tööliste

kindlustusseltsi ja normide alla. Kava anti kojale seisukoha võtmiseks, milline ühes teiste vastavate organisatsioonidega asus eelnõu suhtes täiesti eitavale seisukohale, leides, et kindlustamine niisugustel alustel oleks soovimatu ja tooks kaasa lisaraskusi meie laevasõidule, võrreldes teiste maadega. Tolleaegse haridus- ja sotsiaalministriga lepitati kokku, et koda töötab välja meremeeste kindlustuse seaduse eelnõu, võttes aluseks teiste maade vastavad seadused ja laevasõidu tegevuse iseäraldused. Vastavalt sellele koostati koja poolt eelnõu ja esitati teedeministrile kirjaga 18. apr. s. a. Eelnõu oleks annud meie meremeestele vajalise kindlustuse õnnetusjuhtumite puhul, samal ajal arvestades laevasõidu ja meremeeste tegevuse iseäraldusi, mis nõuab eri norme sellele kindlustusalale. Kuid vaatamata sellele jäeti kõrvale koja poolt esitatud eelnõu ning aasta lõpul pandi maksma kindlustus üldjoontes 1933. a. kava järgi, milline loob Eesti laevadele sel kindlustuse alal võrdlemisi raskemad tingimused kui teistes vanemates riikides. Kuna seaduse järgi meremeeste kindlustuse tingimused on isegi raskemad kui tööstuslike tööliste omad, siis astuti samme selleks, et vähemalt selles osas seaduse normid muudetakse.

Kindlustus praegusel kujul nõuab laevandusest aastas üle 70.000 krooni kulusid.

Peale ülalõeteldud küsimuste on kojast olnud arutusel palju muidki laevasõidusse puutuvaid määrusi ja vähema tähtsusega küsimusi, millede üksikasjaline ettetoomine viiks liiga pikale. Nii on kaalutud laevalaternate järelevaatuse määruse kava, mis anti kojale vee-teede valitsuse poolt seisukoha võtmiseks, mille kohta koda avaldas ka oma arvamise.

Puust laevade ehitamise soodustamiseks muudeti laevaehituseks metsamaterjalide müügi määrust, milline lubab müüa materjaale keskmise turuhinnaga. Kahjuks ei läinud siin läbi laevasõidu ringkondade ettepanek, mida ka teedeministeerium pooldas, et materjaalid laevaehituseks saadaks samal tingimusel nagu asunduseks, s. o. taksihinnaga.

Sadamakomitee muutmise ja täiendamise asjus on sadamakomiteesse võetud sisse lehtpuupakkude mõõtmine Eesti sadamais.

Samuti on Pärnu sadama komitee § 15 ettenähtud töönormid laadimise-LOSSIMISE kohta ühtlustatud Tallinna sadama töönormidega.

On avaldatud seisukoht laevade raadiojaamadega varustamise seaduse eelnõu kohta. Eelnõu ei lähe palju lahku koja poolt esitatud eelnõust ning on mõnede paranduste järele täiesti vastuvõetav.

Klassis olevate laevade vabastamise kohustustest iga-aastase merekõlvulisuse tunnistuse võtmise küsimuses pole koja seisukohti seni arvestatud.

Laevajuhtkonna parema ettevalmistamise võimaldamiseks astuti koja poolt vastavad sammud, mille tagajärjel ka teostati uus merekooli ja kutseomandamise seadus.

On astatud samme selleks, et konjunktuurinstituuti laevanduse esindajale kindlustataks väärikas koht. Läks korda saavutada laevandusele esindus konjunktuur-instituudi nõukogusse.

Riigi majandusnõukogu liikmete hulgas ei olnud ette nähtud esindust laevasõidule. Astuti samme selleks, et ka laevasõit saaks oma esindaja, ja riigivanema lahkkel vastutulekul on määratud liikmete hulgas üks tegelane laevasõidu alalt.

Ka teise dispašööri määramine teostus aruandeaastal ja teiseks dispašööriks, pärast vastava eksami sooritamist, kinnitati majandusministri poolt vandeadv. M. Grossholm. Samuti töötati välja ka dispašööride tasunormid ning loodetavasti pannakse need lähemal ajal maksma.

Koja sisemistest töödest, peale nende, mis arviliste andmetega on toodud möödunud aasta tegevuse ülevaate statistikalises osas, võiks mainida 1933. a. alustatud kaubanduslike ja tööstuslike ettevõtete kartoteegi koostamise jätkamist ärialade järgi, millise kartoteegi aluseks on äride register ja kojale omavalitsustelt ning Eesti Panga osakondadelt saadetakse äritunnistusi lunastanud äripidajate nimekirjad. Tähendatud kartoteegi alusel koostati kaubandus- ja tööstusettevõtete kohta rida tabeleid ja diagramme.

Kuigi see uus ülesanne tunduvalt suurendas koja keskasutuse töökoormatist, on sel aga teise küljest ka oma positiivsed küljed, kuna, rääkimata vajadusest ärialade kartoteegi järgi, see võimaldab paralleelselt teostada alatist kontrolli selle üle, kui võrd äripidajad täidavad äride registreerimise seadust. Mainitud kontrolli üheks tulemuseks oli, et 1934. a. registreeritud uute firmade arv oli tunduvalt suurem eelmiste aastate samast arvust. Sellest ei tule aga teha järeldust, nagu oleks 1934. aastal vastavalt rohkem avatud uusi ettevõtteid kui eelmisel aastail. Varem aastail puudus koja keskasutusel tööjõu vähesuse tõttu võimalus teostada kontrolli, ja et paljud äripidajad ise ei täitnud äride registreerimise seadusega neile pandud registreerimise kohustust, siis oli neil aastail uute firmade registreerimisi vähem. Teatavaid raskusi teeb veel äride regist-

rile tegevuse lõpetanud firmade õigeaegne registrist kustutamine, kuna osa äripidajaid koosneb juhuslikult äritegevusalale siirdunud elementideks, kel ei ole teada kõik äripidamisega seotud kohustused; samuti langeb teatud protsent äripidajaid välja surma läbi ning nende pärijad jäetavad sellest kojale teatamata. Kõige selle tagajärjeks on, et tuleb näha palju vaeva enne kui saab teha kindlaks ühe või teise firma tegevuse lõpetamise ning selle kustutada äride registrist, välja arvatud muidugi juhud, kus äripidajad ise sellest kohe, nagu seda nõuab seadus, teatavad.

Aruandeaastal oli kojast lahendamisel ka rida äride registriga seoses olevaid põhimõttelisi küsimusi, neist olid tähtsaimad firmasse ja ühingulepinguisse puutuvad küsimused, Viimaseist võiks nimetada küsimust, kas võib äride registrisse kanda usaldusühingut, milles on täisosanikuks alaealine. Ka tuli lahendada pärimise teel omandatud ettevõtete resp. firmade ümberregistreerimisega seoses tekkivaid küsimusi. Aruandeaastal oli kaalu misel ka firmade seaduse muutmise küsimus.

Ühenduses äride registri ja ärialade kartoteegi pidamisega koda pöördus maksudevalitsuse direktori poole märgukirjaga, milles juhiti tähelepanu praegu tarvitusel oleva äritunnistuse formulaari puudustele, paludes tulevikus seda võimalust mööda parandada. Märgukirjale oli lisatud kojast koostatud äritunnistuse formulaari kava. Samuti esitati selle märgukirjaga koja poolt koostatud kaubanduslike ja tööstuslike ettevõtete ärialade nomenklatuur, lootes sellega tuua ühtlust ärialade määramisel, mis oleks hõlbustuseks nii ametiasutustele kui ka äriühingutele. Maksudevalitsuse direktor suhtus koja esildusele heatahtlikult, lubades võtta arvesse koja ettepanekuid.

Kuna koja osakondade ja esinduste võrgu laienemisega on tehtud äripidajatele äride registreerimise seaduse täitmine tunduvalt hõlpsamaks, siis tuli teiselt poolt kojalt luua ühtlust ka kohapealsete sekretäride töös registreerimise avalduste vastuvõtmisel ning vastavate seaduste käsitlemisel. Selleks korraldati detsembris 1934. a. koja sekretäride päev, kus selgitati firmade registreerimise tehnilist külge ja seda puudutavate seaduste üksikute osade tõlgitsemist. Samuti arutati sekretäride päeval osakondade ja esinduste ülesannete ühtlustamise küsimusi muudeltgi tegevusaladel, nagu näiteks maksukomisjonide liikmete valimise korraldamises, majanduslike ringkondade organiseerimise töös kohtadel jne. jne.

Üldse tuleb märkida ja erilise heameelega rõhutada, et osakondade ja esinduste asutamisega

kohtadel on kontakt koja ja ta valijate — kohapealsete majandusringkondade — vahel muutunud väga tihedaks, sest majanduslike organisatsioonide tegevus neis kohtades, kus koyal on olemas osakond või esindus, on koondunud peamiselt selle asutuse ümber; koosolekud korraldatakse enamasti osakonna või esinduse ruumides, kus kaalutakse ja valmistatakse ette väga mitmesuguseid majandusellu puutuvaid küsimusi, koondades sel teel koja kätte materiaale küsimuste kohta kohapealsete ringkondade arvamiste ja seisukohtade näol, mistõttu kojast kui keskkohas küsimuste otsustamine osutub tunduvalt kergemaks.

Eriti tähtis ja väärtuslik on osakondade ja esinduste tegevus juriidilise nõuande ja uute seaduste ning määruste selgitamise alal kohapealsetele äri-ringkondadele, samuti on läbikäimine ettevõtjate ja koja asutuste vahel väga elav maksustamise küsimuste lahendamise alal.

Lõppeks ei saa jätta mainimata, et aruandeaastal kõigi koja orgaanide, valitud tegelaste ja ametnikkondade töö, nii keskasutuses kui koja osakondades, esindustes ja büroodes, oli erakordselt intensiivne. Seda tööd tehti andumuse ning täie innuga, mis ei jäta avaldamata oma tervendavat mõju kodumaa rahvamajanduse arengus.

Statistilisi andmeid Kaubandus-tööstuskoja jooksvast tööst 1934. a.

1. Koosolekuid ja erinõupidamisi kojast:	
Koja peakoosolekuid	2
„ nõukogu koosolekuid	3
„ juhataja koosolekuid	16
„ majaehituse komisjoni koosolekuid	3
„ sektsioonide täiskogude koosolekuid	23
„ sektsioonide büroode koosolekuid	86
„ sektsioonidevahelisi nõupidamisi	7
Erinõupidamisi üksikutel erialadel	49
Linakaubanduse komisjonide koosolekuid	15
Lepituskomisjoni koosolekuid	4
Sadama- ja merekaubanduse komisjoni koosolekuid	5
Kokku mitmesuguseid koosolekuid	204
2. Jooksev töö koja arveosakonnas:	
Läbi töötatud maksjate nimekirju 342	46.245 maksnikuga
Maksuarvestuste selgitamiseks tehtud kirjalikke järelepärimisi	1.059 juhul

Uute aasta jooksul juuretunud ettevõtete kohta uusi maksnike-kaarte välja kirjutatud	3.335 tükki
Maksude markimisel käsitatada	56.199 kaarti
Peetud raamatuid arvalt	28 tükki
Neisse 12 kuu jooksul tehtud	12.137 sissekannet

3. Äride registreerimise alal:

Uusi firmasid registreeritud	2.199
Varem registr. andmeis tehtud muudatusi	892
Tegevuse lõpetamisi registreeritud	906
Tunnistusi välja antud	173
Kirju sisse tulnud	6.008
Kirju välja läinud	6.875
Teateid firmade kohta antud (telef. ja suusõn. ca . . . . .)	6.000

4. Protestitud vekslite nimekirjade väljaandmise alal:

1932/33. a. koostatud protestitud vekslite kokkuvõte (250 eks. 628 lk.), milles nimesid	50.000
12 prot. vekslite kuunimestikku koostatud à 200 eks., kokku 592 lk., millede nimesid ca	23.000
Aadresse valmistatud ja tellijale nimekirju kätte saadetud	1.824
Arveid prot. vekslite nimestiku abonentidele välja kirjutatud ja kätte saadetud	125
Aasta jooksul veksliproteste olnud	26.059
Protestitud vekslite kogusumma Kr. 4.458.978,75	
Protestitud vekslite registrisse kantud proteste	26.059
Protesti mitteametustamise palveid saadud	541
Proteste otsustatud ja otsuseist kirjal. teatatud	541
Protestitud vekslite asjus kojast käinud inimesi aasta jooksul ümargusest	1.300

5. Registratuuri ja arhiivi korraldamise alal:

Kauba päritolu tunnistusi välja antud	471
Sissetulnud kirju registreeritud ja korraldatud	2.324
Väljaläinud kirju registreeritud, suletud ja ära saadetud (kutsed ühe nr. all kümnetes eksemplarides) kokku	12.742
Korraldatud mitmesuguseid kaustu	32

6. Raamatukogu korraldamise alal:

Raamatukogu kartoteek peetud korras, kaarte	1.500
---	-------

Lugemiseks välja antud ja tagasi saadud, raam.	420	Importkomisjonis	14 korda
Uusi raamatuid aasta jooksul kartoteeki kantud		Tallinna ärimaksu 8 osak.	9 „
7. Juriidilise nõuande alal:		Aktiaseltside kapitalikomisjonis	1 „
Aasta jooksul juriidilist nõu antud suusõnal ja kirjalikult — kordi	870	Riigi statistika nõukogus	3 „
8. Kaubandus-tööstuskoja lepituskomisjoni toimingute alal:		Turismi keskkorralduses	2 „
Lepitustoimingute korraldamiseks aasta jooksul saadud nõudepalveid	8	Kokku	219 korda
Lepitustoiminguid korraldatud ja toime- tused rahukogule ära saadetud	4	13. Peale selle olid koja alatised esindajad veel:	
Protokolle ja komisjoni otsuseid koostatud	8	Kutseoskuse nõukogus	2 esind.
Kirju lepitustoimingute alal vahetatud	117	Töösokuseametis igas linnas	1 „
9. Ajakirja toimetamise ja välja- andmise alal:		Ärimaksukomisjonides 2 esindajat igas komisjonis — kokku 391 istungil	23.242 asja
Toimetatud ja välja antud 24 nr. aja- kirja, à 1400 eks. 16—32 lk. suur, kokku lk.	444	Tulumaksukomisjonides 1 esindaja igas komisjonis — kokku 439 istungil	114.677 „
Aadressse valmistatud ja abonentidele aasta jooksul eksemplaare kätte saadetud	26.400	14. Ülevaade küsimusist, milliste arutamiseks koja esindajad on võtnud osa:	
Abonentide kartoteek peetud korras, kaarte	1.400	Eesti-Poola kaubavahetuse küsimus	1 korda
Kirju vahetatud tellimiste, kuulutuste jne. asjus	620	Eesti-Läti kaubavahetuse küsimus	1 „
10. Loenguid ja kõnekoosolekuid korraldatud:		Äriteenijate haiguskindlustuse küsi- mus	1 „
Tallinnas peetud loenguid	5	Eesti-Saksa kaubalepingute asjus	7 „
Teistes kohtades olnud loenguid kokku	15	Eesti-Saksa kaubavahetuse küsimus	2 „
11. Koda väljaspool esindatud:		Kaupade sisseveo küsimustes	1 „
Riigikogu komisjonides	2 korda	Eesti-Rootsi komitee asjus	2 „
Ministeeriumides ja riigiasutustes	163 „	Konjunktuur-instituudi asjus	2 „
Omaavalitsusasutustes	6 „	Kaubanduskoolide küsimuses	1 „
Kokku	171 korda	Tekstiiltöösturite ja -kaupmeeste vahekorra asjus	3 „
12. Koja alatised esindajad võtsid osa koosolekuist:		Välisesinduse kohaldamise küsimu- ses majanduslikeks vajadusiks	1 „
Tollipeakomitees	19 korda	Maksuseaduste muutmise küsimusis	1 „
Eesti Panga valuutakomisjonis	46 „	Aktiaseltside kontrolli seaduse asjus	1 „
Väliskaubanduse komisjonis	2 „	Kursivahedest tekkinud kahjude maksustamise küsimuses	1 „
Maksude peakomitees (636 asja, 197 töötundi)	39 „	Merekoolide ja laevameeskonna koosseisude asjus	6 „
Laevasõidu laenufondi komitees	8 „	Laevaliinide toetamise küsimusis	2 „
Tariifinõukogus (2 esindajat)	30 „	Meremeestekodu asjus	2 „
Hindamise peakomitees	9 „	Tuletornide ja meremärkide küsi- musis	21 „
Tööstuse kontrollikomisjonis	8 „	Elatisvahendite seaduse asjus	4 „
Meremeestekodu juhatuses	13 „	Farmatsötiliste, kosmeetiliste ja dieetiliste preparaatide müügi asjus	7 „
„ revisjonikomisjonis	16 „	III järgu äritunnistusega kaubelda keeldud kaupade nimestiku asjus	6 „
		Piimaseaduse asjus	12 „
		Piimaseaduse teostamise määruse asjus	8 „

Keskmete kasuprotsendi normide küsimus	4 korda	Tööpuuduse vastu võitlemise ja sisekolonisatsiooni küsimus	2 korda
Kanamunade ja mee müügi määruse asjus	3 „	Haiguskindlustusseaduse muutmise asjus	1 „
Turgude ja laatade küsimuses	5 „	Statistika keskbüroo teatelehtede vormide asjus	1 „
Ärimaksukomisjoni liikmete määramise küsimuses	2 „	Mitmesuguste tööstuslike küsimuste asjus	16 „
Riigihangete seaduse elluviimise määruse asjus	2 „	Kindlustusasutuste seaduse asjus	6 „
Riigi metallitööstuse võistluse küsimuses eratööstusega	1 „	Kindlustusseltside maksustamise küsimusis	1 „
Maiusainetemaksu kaotamise küsimuses	2 „	Krediitasutuste seaduse muutmise asjus	3 „
Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpil. seaduse muutmise küsimuses	1 „	Tšeki- ja veksliseaduse ühtlustamise asjus Genfi konvents. kohaselt	2 „
Suur-, kesk- ja väiketööstuse seaduse muutmise küsimuses	1 „	Balti riikide majanduskonverentsi asjus	1 „
Tööstuste maksustamise küsimustes	5 „	Krediitasutuste aruandmise ja arvepidamise määruse küsimuses	1 „
Kutseoskuse nõukogus peetud nõupidamistest kutseoskuse küsimusis	16 „	Välisvaluuta kitsenduste pehmendamise küsimuses	4 „
Käsitöökoja loomise asjus	8 „	Kokku	171 korda

Millal on liikuvatelt laudadelt toiduainete müük ärimaksust vaba?

Riigikohus arutas administratiiv-osakonnas 1935. aastal märtsikuu 15. päeval Tallinnas avalikul kohtuistungil J. E. kaebust maksupeakomitee otsuse peale 4. sept. 1934. a., 1931.—1934. a. põhiärimaksu ja trahvi asjas.

Maksupeakomitee, arutanud J. E. kaebuse 1931.—1934. a. eest põhiärimaksu ja trahvi nõudmise asjas äritunnistusega kauplemise eest, otsustas kaebuse jätta tagajärjeta. Peakomitee põhistas oma otsuse järgmiselt: 1) et maksuinspektori otsuse aluseks olnud asjaolud on asjatoimetuse andmetega leidnud kinneldamist ja kaebaja on need oma vastulauses võtnud tõeks, 2) et ära-kantavalt laualt toiduainete müük on ärimaksust vaba ainult siis, kui kaupa müüakse ainult tarvitajaile väikesel viisil, mitte jällemüüjaile või edasimüüjaile jaoviisi (OMS § 453 p. 37 lisa ja riigikohtu toimetused nr. 413 — II — 1922. a. ja nr. 171 — II — 1934. a.), 3) et asjatoimetuse andmeil puudub alus kaebajat lugeda isiklikuks agendiks, sest puuduvad käesoleval juhul agendi tegevust iseloomustavad tunnused, 4) et käesolev küsimus asjatoimetuse andmeil on küllalt selge, puudub tarvidus ülesantud tunnistajate ülekuulamiseks, 5) et kaebaja trahvimine on toimunud OMS § 579 korras ja piirides, puudub

seaduslik alus trahvist vabastamiseks või trahvimäära vähendamiseks.

Riigikohtule antud kaebuses palub J. E. tühistada peakomitee otsuse järgmisil põhjusil: OMS § 453 p. 37 alusel olevat liikuvatest ja kantavatest ruumidest põllumajanduslike saaduste müük vaba, ükskõik kas see müük toimub tarvitajaile või edasimüüjaile. OMS § 447 alusel peab äritunnistus olema kaubanduslikel ettevõttele, temal olevat aga ainult 2 m suurune kolikamber; ka olnud tema ainult vahetalitaja agent ja saanud tasu ainult 50 senti iga müüdü võitünni pealt, kasutades või ostuks suurfirmade usaldust, ja erilist kapitali selleks ettevõtteks temal ei olnud; tunnistajad oleksid võinud tõendada, et tema olnud ainult vahetalitaja, ja ka firma Roter-manni kirjast nähtuvat, et või müüdü tema kaudu.

Asja arutanud, poolte seletused ja prokuröri arvamise kuulanud, leiab riigikohus, et J. E. kaebus tuleb jätta tagajärjeta. Kaebaja on müüdnud võid turul mitte ainult tarvitajaile, vaid ka edasimüüjaile, seega OMS § 453 p. 37 soodustus tema kohta üldse ei käi, kuna see on lubatud ainult väikemüügil tarvitajaile. Ei ole kaebaja

olnud ka vahetalitaja-agent, sest on tehtud kindlaks, et tema on võid müünud edasimüüjaille, mille ta ise ostnud suurfirmadelt.

Kõigil neil põhjusil adm. k. k. § 21 ja 22 p. 1 põhjal riigikohus otsustas J. E. kaebuse jätta tagajärjeta.

Eesti Kaubandus-tööstusbüroo Harbiinis.

Eesti ärimeeste ja äritegelaste poolt kutsuti Harbiinis ellu Eesti Kaubandus-tööstusbüroo, milline asub Eesti vabariigi konsulaadi juures, aadress P. O. B. 5115, Harbiin. Büroo peaülesanne on aidata kaasa turgude leidmisel eesti kaupadele Kauges Idas ja elustada Jaapani, Hiina ja Eesti vahelist kaubandust.

Eesti kaubad on juba tuntud Euroopas ja Ameerika kontinendil, kuid hommikumaal, eriti Kauges Idas, on need veel sootuks tundmatud. Jaapani ja Hiina turgude tähtsus maailmamajanduse poliitikas tõuseb aast-aastalt ja ka Eesti peab olema teadlik kauplemise võimalustest Kauges Idas. Kaubandusleping Hiinaga on olnud arutusel küll mitmel puhul, kuid ikka on see jäetud pooleli. On väga võimalik, et siin teatud mõju avaldab kaugus ja tarviliste andmete puudumine. Ei tohiks aga unustada, et Hiina oma 500.000.000 elanikuga moodustab turu, kus ka Eesti võiks midagi ära teha. Peaaegu samasuguses söödis on ka kaubandussuhted Jaapaniga.

Kõigis neis küsimusis võib asutatud büroo olla Eesti ärimeestele kasulik, hankides neile vajalist informatsiooni, sest Harbiin on keskus, kus kõik andmed on kergesti kättesaadavad. Et töötada kavakindlalt, peaksid bürool käepärast olema tarvilised andmed meie eksporttööstuse kui ka soliidsete ja usaldustäratavate firmade kohta.

Kauges Idas võiksid hea eduga turgu leida järgmised kaubad: lina ja linane riie, samuti

linane valmiskaup Jaapani jaoks, villane riie ja villased vaibad, samuti villased kujutud tööd, nagu eesti algupärased sviitrid, kindad, naiste käekotid jne. Ka õmblusniit, kindariie (daani nahk), igasugune paber, kartong, elektrimootorid, pumbad, külmutusseaded, šokolaad, seened (kuivatatud ja marineeritud), kilud, sprotid, silmud jne. leiaksid siin hõlpsasti turgu.

Siinses kliimas kaotavad teraviljad palju oma väärtusest, seepärast tuleb seemet tihti uuenendada. Seetõttu võiksime seal turustada rukki, nisu, kaera ja odra seemet. Ka kunstsarvele ja kunstsarvest valmiskaubale leiaksime seal turgu, samuti tallanahale ja tsemendile (Shanghai ja Hongkongi jaoks).

Hinnad oleks soovitatav arvestada cif Dairen, raskete kaupade jaoks fob Hamburg.

Büroo töötab konsulaadi kontrolli all ja tema töötamiseks loa saamiseks seaduslikul alusel on pöördutud välisministriumini poole.

Büroo sooviks on Eestist saada meie tähtsaimate väljaveokaupade proove, et organiseerida nende demonstreerimist. Kohapeal leidub võimalusi propagandaks ära kasutada sealset Hiina, Jaapani ja Vene ajakirjandust, milleks tingimused on soodsad.

Ärioperatsioonideks juhtumel, kui ostja ja müüja vahel puudub otsene kontakt või seda on võimatu luua, kavatakse lähemal ajal kutsuda ellu kohalike eesti ärimeeste osauhing. Asutatud büroo esimeheks on A. Luik ja sekretäriks R. J. Grünberg.

Äride register maikuu esimesel poolel.

Registreeritud firmad:

1. Heinrich Bekmann, Tallinn, Lauupeo 5, mööblitööstus.
2. H. Blauberger, Haapsalu, Mere 14, suvepansion; äripidaja Hjerta Blauberger.
3. Elisaveta Buravtsov, Elva, Kõo 1, pansion.
4. Aleksander Dampf, Tallinn, S. Pärnu mnt. 73-g, lihakauplus.
5. Heinrich Dreying'i leivatööstus, Tallinn, Kopli 56, prokurist Erna Jaanson.
6. Helene Eidok, Tallinn, Rahukohtu 4, toiduainetekauplus.

7. Aleksander Elbe, Tartu, Tähe 60, pruugitud raamatute kauplus.
8. Juuli Erit, Tallinn, Endla 73, toiduainetekauplus.
9. M. Groskopf, Lelle vald, Eidapere, liha- ja põllumajandussaaduste ost ja müük; ärip. Marie Groskopf.
10. Aurora Grünberg, Narva-Jõesuu, Vabaduse 26, suvepansion.
11. Vassili Hani, Nõo alevik, Meeri v. (enne Aegviidus), pagariäri.
12. Bentsion Heimann, Tartu, Kaluri 6, liha-pood.

13. Jaan Iis, Kirbla v., Pagasi k., talurahvatarvete-kauplus.
14. Klaudia Ilisson, Valga, Võru t. 46, liha-kauplus.
15. E. Jacoby, Tallinn, Vismari 9-a, õmlustööstus; äripidaja Eugenie Jacoby.
16. Nikolai Jakovlev, Viimsi v., Pirita, restoraan.
17. August Jeenas, Urvaste v., talurahvatarvete-kauplus.
18. E. Juhkam, Misso v., laualõikus; äripidaja Ernst Juhkam.
19. E. Kalder, Vastseliina v., jahuveski, äripidaja Ernst Kalder.
20. Oskar Kallas, Tallinn, Valli 8, vanarauakauplus.
21. P. Kanger, Pindi v., kraavikaevamine; äripidaja Peeter Kanger.
22. Elmar Kangeter, Tallinn, Tarabella 30 (enne S. Tatari 18), lihakauplus.
23. J. Kangro, Peri v., Rosma k., jahuveski; äripidaja Johannes Kangro.
24. Johannes Karma, Tartu, Mäe 54, toiduainetekauplus.
25. Elfriede Karo, Tartu, Raekoja 67, toiduainetekauplus.
26. Josefa Karpov, Narva v., Tõrvala, toiduainetekauplus.
27. Arnold Kesan, Tallinn, S. Pärnu mnt. 20, vanarauakauplus.
28. Emilie Kikas, Tartu, Õne 34, toiduainete-, piima- ja õllekauplus.
29. Peeter Kilik, Meeri v., Nõo al., segakauplus.
30. Paul Kinter, Tallinn, Imanta 21, stantsimistööstus.
31. Jaak Kivisild, Tallinn, S. Pärnu 2, rohu- ja värvikauplus.
32. August Kivits, Tartu, Peetri 62, toiduainetekauplus.
33. Aleksander Klaar, Pärnu-Jakobi alevik, sisesõiduhoov, õllemüük.
34. August Klaas, Tartu, Aleksandri 42, autokummide vulkaniseerimise tööstus.
35. Friedrich Klein, Küti v., Aru k., segakauplus.
36. Johannes Klopp, Rakvere, Pikk 39, liha-kauplus.
37. Mihkel Klein, Orajõe v., metsatööstus.
38. Herman Kokk, vahetalitus-, reklaam- ja kirjatööde agentuurbüroo „Vello“, Tartu, Rüütli 8.
39. K. Koppe, Auvere-Joala v., Repniku as., mootorjahuveski; ärip. Kaarel Koppe.
40. Marie Koppel, Tallinn, Lutri 44, toiduainetekauplus.
41. Kalaäri Valentin Krevald, Tallinn, Tornimäe 5.
42. Mari Kuldkepp, Võhma al., Kõo v., pudukauplus.
43. Amalie Kurg, Tõlliste v., Käärike t., tõrvatööstus.
44. Oskar Kurik, Rannu v., Rake k., segakauplus.
45. Elisabet Kuslap, Tartu, Soola 25, küttepude müük.
46. Johannes Kuusik, Pala v., Assikvere k., toiduainetekauplus.
47. Marie Kuusik, Tallinn, Laadaplats 138, riidekauplus.
48. Marie Käärrik, Uue-Suislepa v., talurahvatarvete-kauplus.
49. Marie Kõivomägi, Valga, Kesk 18, jalanoudekauplus. Prokurist Jaan Kõivomägi.
50. D. Kõhler, Auvere-Joala v., Auvere k., segakauplus; äripidaja Dominika Kõhler.
51. Liisa Kütti, Tartu, Lao 7, lihakauplus.
52. Danel Küttis, Auvere-Joala v., Mustajõe k., jahuveski.
53. Linda Laagrikuül, Tallinn, Liivalaia 41, juuksetööstus.
54. L. Lehtsaar, Tallinn, Falkpargi 18-a, toiduainete-, piima-, ja õllekauplus; äripidaja Leena Lehtsaar.
55. Joh. Lembit, Tallinn, Kesk-Kalamaja 8, õllekauplus; äripidaja Johannes Lembit.
56. Pansion „Blatt“ A. Lepik, Kuressaare, Uus-Roomasaare t. 4; äripidaja Anna Lepik.
57. Pahlka piiritusevabrik R. Lindeman, Kohila v., Pahlka as.; ärip. Reni Lindeman.
58. Kino „Gloria“ Valter Luik, Viljandi, Tartu 9.
59. Kino „Täht“ Valter Luik, Viljandi, Posti 6.
60. Friedrich Malleus, Tõrva, Metsa 2. vilditööstus.
61. „Ilona“ juuksetööstus L. Malsvel, Tallinn, Narva mnt. 59; ärip. Luise Malsvel.
62. Moses Marienburger, Tartu, Kivi 8, pealishatutööstus.
63. Joh. Moisar, Tallinn, Paldiski mnt. 22, rauakauplus; ärip. Johannes-Voldemar Moisar.
64. Jaan Moll, Uue-Kariste v., Kariste metsk., metsatööstus.
65. Artur Mäe, Tallinn, Koidu 44, soolakalakauplus.
66. P. Mägi, Türi, Viljandi t. 5, kübaraäri; ärip. Pauline Mägi.
67. L. Määr, Narva, Linda 25, toiduainete- ja piimakauplus; ärip. Liina Määr.
68. J. Oja, Narva, Uusliin 101, lihakauplus; ärip. Jakob Oja.
69. Jaan Oksenberg, Rakvere, Tallinna t. 33, email-, klaas- ja kivinoodekauplus. Prokurist Artur Oksenberg.
70. Orav & Ko mehaanikatööstus „Universaal“, Tartu, Aleksandri 8, täisühing, täisosanikud Rudolf Orav, Karl Pihlap. Osakapital Kr. 600.—
71. Johannes Oskar, Tapa, Ambla mnt. 11, toiduainetekauplus.
72. Esther Otsason, Tartu, Soinaste 30, toiduainetekauplus.
73. Olga Part, Tallinn, Kordese 9, toiduainetekauplus.
74. E. Pehlmann, Tallinn, Pikk 6, pesu- ja lasteriitete-kauplus; ärip. Emma Pehlmann.
75. Marie Perman, Tallinn, S. Pärnu mnt. 126, koloniaalkauplus.
76. Rohu-, värvi- ja tapeedikauplus Joh. Pert, Tallinn, Paldiski mnt. 9; ärip. Johannes Pert.
77. August Pikker, kellasepäri „Horolog“, Tartu, Riia 3.
78. Tsemenditööstus E. Priidiks, Nõmme, Kurni 12; ärip. Eduard Priidiks.
79. Heinrich Puu, Rakvere, Vaksali 4, söögisaal.
80. Rudolf Pärnits, 1) Nõmme, S. Pärnu mnt. 153, toiduainetekauplus; 2) Tallinn, Maneesi 4, toiduainete- ja piimakauplus.
81. Leiser Ratenberg'i, karusnahatööstus, Tallinn, S. Karja 6—1.
82. Jaak Reichmann, Tartu, Liiva 46, toiduainete-, piima-, kodumaa veini ja õllekauplus.
83. Karl Rein, Kudina v., jahuveski.

84. A. Sammel, söögimaja „Kokk“, Paide, Tallinna 1; ärip. Anna Sammel.
85. Proviisor A. Schnicker'i apteek, Tallinn, Paldiski mnt. 2; äripidaja Aleksander Schnicker.
86. Maria Seppel, Tallinn, Väike-Juhkentali 29, toiduainetekauplus.
87. S. Sunisson, Tuhalaane v., jahuveski; ärip. Salme Sunisson.
88. Nikolai Söld, Tallinn, Kristiine 27, toiduainetekauplus.
89. Selma Tallinn, Tartu, Suurturg 17, pudukauplus.
90. Aleksander Viilu, Valguta v., Lapetukme k., toiduainetekauplus.
91. Aleksander Vinckmann, Avinurme v., Ulvi k., segakauplus ühes viina- ja õllemlüübiga.
92. Emilie Värnomasing, Kudina v., Kaiavere as., toiduainetekauplus.
93. Aleksander Värvi, Tartu, Lai 11, toiduainetekauplus.
- Registreeritud muudatused:**
1. Karl Abel jätkab äritegevust, pidades Tartus, Kaubahoov 15, rõivastusäri firma all „Karl Abel“.
2. August Agurauja kohvi- ja siguritööstus Tallinnas, S. Tartu mnt. 57, on üle läinud usaldusühingule firma all „A. Agurauja ja Ko“, kus täisosanikuks on August Agurauja. Ühingu osakapital Kr. 4.000.—.
3. P. Ala ja Ko, Suuremõisa v., Partsi as. Täisühingusse on täisosanikena juure tulnud Alfred Lunter ja Juhan Voolmann.
4. Kaubanduskontor „Universal“ J. Baskin on avanud Tartus, Gustav-Adolfi 28, osakonna. Varem reg. kaubanduskontor Tallinnas, Müüri-vahe 24, ja käsitöödele mustrite pealetükkimistööstus Tartus, Rüütli 21—3; äripidaja Israel Baskin.
5. Julius Bergstein, Tallinnas, Luha 15, on piimatööstuse üle annud ühes firma „J. Bergstein“ tarvitamise õigusega oma pojale Arnold Bergsteinile, kes ettevõtte firma tarvitamise õigusega on üle annud oma vennale Julius Bergsteinile.
6. Aleksander Brutus jätkab äritegevust, avades restoraani Narva-Jõesuus, Suur-Lootsi 8, firma all: Restoraan „Frantsia“ A. Brutus.
7. Eesti Kindlustuse Aktsiaselts Eesti Lloyd, Tallinn, Pikk 11. Lahkunud juhatuse liige ja asjaajaja-direktor Leo Ranek. Asjaajajaiks-direktoriteks on Viktor Päts ja Paul Lesthal. Prokuura on antud Aavo Advelaid'ile.
8. Aktsiaselts Eesti Tulitikumonopol, juhatuse asukohaks on Tallinn, Vabaduspl. 7. Juhatuse liikme kohalt on lahkunud Heinrich Freundt. Juhatuse liikmeks on valitud Johannes Hallmann.
9. Ernst Federmann jätkab äritegevust, pidades Aaspere v., Vatu as., metsatööstust ja saeveskit.
10. Richard Fischmann'i uueks perekonnanimemeks on „Helmeste“ ning ta peab Kavilda vallas apteeki firma all: Puhja apteek Prov. Rich. Helmeste.
11. Mehaaniline paberossikestade- ja pappkarbitööstus „Georgi“ E. Claudan & Ko, Tallinn, Vaksali pst. 3. Ettevõtte on üle läinud senisele täisosanikule Eugen Claudanile, kes peab ettevõtet ainuisikliku äripidajana firma all: Mehaaniline paberossikestade- ja pappkarbitööstus „Georgi“ E. Claudan.
12. Elmar Habicht on jahuveski Vao v., Kiltsi-Nõmmel, lõpetanud, peab villatööstust Liigvalla v., Rakke alevikus firma all „E. Habicht“.
13. Kinnitus-aktsiaselts „Hansa“, Tallinn, Jaani 11. Lahkunud on juhatuse liige Armin Matto. Juhatuse liikmeks on valitud Johann Zimmermann.
14. Karl Haupt on avanud Tallinnas, Harju 39, sadulsepa- ja peennahakaupluse. Varem reg. Tartus, Küüni 1, sadulsepa- ja peennahatööstus (tegutseb äritunnistuste) ja samas asukohas sadulsepatööstustoodete kauplus.
15. Jaan Hekles jätkab äritegevust, avades Nõmmel, Kaevu 10, pesu- ja kleiditööstuse firma all „J. Hekles“.
16. Anton Helenurm jätkab äritegevust, avades Narva-Jõesuus, Vabaduse 26, juuksetööstuse firma all „A. Helenurm“.
17. Gustav Hindriksoni koloniaal- ja toiduainetekaupluse asukohaks on Tartu, Tiigi 23 (enne Aia 39).
18. Naha- ja karusnahatööstus Vennad A. ja R. Hoff, Viljandi, Jaama 8. Villi Brauns'i volitused on kustunud.
19. Ida Härmi toiduainetekaupluse asukohaks on Öisu v., Morna as. (enne Loodi v.).
20. Jakob Ilves, lihakaupluse asukohaks on Nõmme, Männiku tee 38 (enne S. Pärnu mnt. 1).
21. Vassili Itter, raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus asetseb Pärnus, Vee 15.
22. Kristjan Jaanson jätkab äritegevust, avades Hallinga vallas, Uduveres, segakaupluse.
23. N. Jassmann ja Pojad, Tartu, Raekoja 10, täisühingu osakapital on suurendatud 7.500 kroonini.
24. Ernst Johanson, paberiladu asetseb Tartus, G. Adolfi 52.
25. Johan Järs on avanud Paides, Turuplats, naha- ja saapakaupluse. Prokuristik on Oskar Hommik. Varem registreeritud naha- ja saapakauplus Viljandis, Tartu 9.
26. Gustav Kangro, pruugitud asjade kaupluse asukohaks on Tartu, Ülikooli 32 (kaupluse Tartus, Kalaturg 2, lõpetanud).
27. Eesti Käsitöökauplus M. Kasansky, E. Andresen & Ko, Tallinn, Kunstihoone; usaldusühingu osakapital ühe talletaja juuretulemisega suurenenud Kr. 4.000-ni.
28. Marta Kevend, Tartus, Aleksandri 24, on lihakaupluse lõpetanud, peab edasi Ulila v. segakauplust.
29. Martin Koppel jätkab äritegevust, avades Tallinnas, V. Lasnamäe t., kivimurdmise tööstuse firma all „M. Koppel“. Prokurist Liisa Koppel.
30. Samuel Koso, toiduainetekaupluse asukohaks on Tartu, Narva t. 75 (enne Peipsiäärne v.).
31. Kaubandus-tööstusaktsiaselts „Kreenbalt“, Tallinn, S. Karja 13, Aleksander Hechel'i prokuura kustunud.
32. Leili Kõrb, talurahvatarvete kaupluse asukohaks on Löve v. (enne Tõrva, Valga 34).
33. Osvald Laube, jalanõudekaupluse asukohaks on Paide, Turuplats 12 (enne Turupl. 5).
34. Gustav Lass jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Gildi 1, toiduainetekaupluse.
35. August Lepp, Narva, Posti 59, on jalanõude-tööstuse lõpetanud ja avanud samas kohas naha- ja saapakaupluse, mida peab firma all „Naha- ja saapakauplus A. Lepp“.

36. Mihkel Levoldt peab Nõmmel, Turukaubamaja 2, piimasaaduste kauplust firma all „M. Levoldt“.
37. Johann Lindberg, pruugitud asjade kauplus asetseb Tartus, Ülikooli 12.
38. Wilhelm Lokkemann jätkab äritegevust koloniaalkaubamüügiga autost. Eluk. Tallinn, Kotsue 18—7.
39. Tööstus-kaubanduslik Aktsiaselts Jaan Maim, Tartu, Vabriku 1. Lahkunud on juhatuse liikmed Jaan Maim ja Oskar Sassian ja asjaajajadirektor Oskar Sassian. Juhatuse liikmeiks on valitud Toivo Maim ja Alide Maim.
40. Puutööstuse Aktsiaselts Markel M. Makarov, Tallinn, Narva mnt. 27. Lahkunud on juhatuse liige Siimu Soobik. Juhatuse liikmeiks on valitud Friedrich Solba.
41. Amalie Malkov jätkab äritegevust, avades toiduainete- ja piimakaupluse Tallinnas, Juureveo 7.
42. Maksujõuetuks tunnistatud Tallinna Keemiatehase „Richard Mayer“ A.-S. konkursivalitsuse asukoht on Tallinnas, S. Karja 18—23, konkursivalitsuse esimees v. adv. abi Leonid Kahkara, liikmed: vann. adv. August Kitzberg ja eraadv. Aleks. Jõeäär.
43. Adeline Mendel jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Kesk-Kalamaja 10, kübaratööstuse firma all „A. Mendel“.
44. Aktsiaselts „Mercatura“, Tallinn, Vene 1, lahkunud on juhatuse liige Heinrich Eglit. Juhatuse liikmeiks on valitud Richard Rank, jr.
45. Käsper Miller, toiduainetekaupluse asukohaks on Tallinn, Niidi 8 (enne Kopli 57).
46. Talurahvatarvetekauplus „Usaldus“ V. Männamaa ja M. Mitt, asukohaks on Haapsalu, Posti 2 (enne Posti 4), ja uueks firmaks: Kaubamaja „Usaldus“ V. Männamaa ja Ko.
47. M. Männil & Ko, Tallinn, Pikk 13, ühe usaldusosaniku lahkimisega osakapital on vähenenud Kr. 6.000-ni.
48. Jaan Neimann peab segakauplust Ambla v., Jänedal (enne Lehtse v., Aegviidus).
49. Karl Oberschneider, pagariäri asukohaks on Erra v., Kiviõli (enne Püssi).
50. Karl Paabo, saapakaupluse asukohaks on Tartu, Raekoja 10 (enne nr. 19).
51. Oskar Pastarus jätkab äritegevust, avades pagariäri Valgas, Kesk 31.
52. Leida Piibermann jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Lille 27, kala- ja juurviljakaupluse.
53. Metallikaubanduse aktsiaselts Vennad Popov, Tallinn, Lai 34, lahkunud on juhatuse liige Aleksander Karppinen. Juhatuse liikmeiks on valitud Gerda Treu.
54. Emilie Prost, õmblustöökoda asetseb Tartus, Ülikooli 25.
55. Rakvere Eesti Käsitöölise Abiandmise Selts, Rakvere, Lai 25. Lahkunud on juhatuse liikmed Elmar Veigel ja Friedrich Mathiesen. Juhatuse liikmeiks on valitud Martin Markson, Tõnis Murd.
56. Marta Rebassov jätkab äritegevust, avades Rakveres, Lai 26, restoraani firma all: Restoraan „Europa“ Marta Rebassov.
57. Konstantin Rodionov, Tartus, Holmi 26, on avanud koloniaalkaupluse. Pagariäri Vööpsu alevis lõpetanud.
58. Jaakob Roosimägi, kaupluse asukohaks on Saue v., Kanamäe k. (enne Tallinn, Paldiski mnt. 44), mis ajast peab segakauplust senise toiduainetekaupluse asemel.
59. Voldemar Rothberg, toornaha ostu-müügiäri asukohaks on Tartu, Kastani 54.
60. Aktsiaselts „Rumberg, Tuberg & Ko“, Tallinn, S. Kloostri 22/18, raamatupidaja Harald Kuulmata allkirja õigus kustunud. Pääraamatupidajaks on Albert Metsala.
61. Bernhard Rõngelepp, viiliraumistööstuse asukohaks on Tallinn, S. Tartu mnt. 13 (enne Kreutzwaldi 29).
62. Aiatööstus Johan Sassi, asukohaks on Tartu, Roosi 24-a (enne Kalmistu 31).
63. Balti Lloyd Curt Schiller, asukohaks on Tallinn, Pikk 62—2.
64. Boruch Schocher (Sachar), Tallinn, Jahu 3-b, riidevärvimis- ja -puhastamistööstuse üle annud täisühingule, kus täisosanikeks on Boruch Schocher (Sacher) ja Avsei Ginovker, kes peavad Tallinnas, Jahu 3-b, riidevärvimis-, pleekimis- ja -appreeterimistööstust firma all „B. Socher & Ko“. Uhingu osakapital on Kr. 50.000.—
65. Gustav Selli jätkab äritegevust, pidades piimapoodi Tartus, Ülikooli 14.
66. Rosalie Siilak jätkab äritegevust, pidades Valgas, Vabaduse 41, möbleeritud tube.
67. Kaarel Siimann jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Paldiski mnt. 63, toiduainetekaupluse firma all „K. Siimann“.
68. Pauline Supp on avanud Jõhvis õllekaupluse ja raudteejaama einelaua, lõpetanud puusärgiäri. Varem reg. tee- ja söögimaja Jõhvis, Turupl. 1, peab edasi.
69. Hans Surva jätkab äritegevust, avades liha-kaupluse Põltsamaal, Lossi 8.
70. Rudolf Talts jätkab äritegevust, avades liha-kaupluse Tallinnas, V. Ameerika 29.
71. Marie Tanksoni perekonnanimeks abielludes on „Kask“ ja ta peab Tartus, Riia 10, pealishana- ja jalanõudetööstust firma all „Marie Kask“.
72. Amalie Toom jätkab äritegevust, avades Pärnus, Aleksandri 1, toiduainetekaupluse.
73. Anna Tors, restoraani asukohaks on Tartu, Narva 9 (enne Kauba 9).
74. Põhja Kaubandus-Agentuur Joseph Tuch, asukohaks on Tallinn, S. Tartu mnt. 4—1 (enne Tallinn, Vene 8).
75. „Karl Unger“, ärip. Georg Unger, kirjutusmaterjalikauplus asetseb Tartus, Ülikooli 26.
76. Hiiu-Kärkla kalevivabriku osäühisus K. ja E. Ungern-Sternberg, Tallinn, Tatari 21-b, lahkunud on juhatuse liige Bruno Luchsinger. Juhatuse liikmeiks on valitud Irene Peltzer, Kurt Peltzer, Aleksander Lasy.
77. Marie Urm on lõpetanud piimatööstuse pidamise Vesneri vallas, peab edasi Raadi vallas, Vasula as., piimatööstust.
78. Vladimir Uschakov, kella- ja kullasepäri asukohaks on Rakvere, Tallinna t. 34 (enne Pikk 5).
79. Eduard Veder, toiduainetekaupluse asukohaks on Tartu, Kastani 123.
80. Aktsiaselts „Whishaw“, Tallinn, Narva mnt. 50-a. Lahkunud on juhatuse liikmed Ernst Sporleder ja Norman Whishaw. Juhatuse liikmeiks on valitud Valter Veros ja Magnus Tiiganik.

81. Therese Vill, lillekaupluse asukohaks on Tartu, Rüütli 5 (enne Rüütli 1).

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Peeter Adson, Tsooru v., Savi kõrts, segakauplus.
2. Pudu- ja lastetarvetekauplus „Astra“ Marta Anton, Tallinn, Pikk 6.
3. Emma Arroso, Tallinn, Falkpargi 18-a, toiduainetekauplus.
4. K. Dutšinsky, Tallinn, Paldiski mnt. 9, tappeedi- ja värvikauplus; äripidaja Konstantin Dutšinsky.
5. P. Elberg, Tallinn, V. Ameerika 29, lihakauplus; ärip. Pauline Elberg.
6. H. Ivanov, Tallinn, Raekojapl. 13, toiduainetekauplus; ärip. Hella Ivanov.
7. V. Jaakson, Tuhalaane v., Laisu, vesiveski; ärip. Viktor Jaakson.
8. Jaan Joosepson, Rakvere, Tartu t. 36-a, segakauplus.
9. Jaan Kadakas, Lihula v., Vagivere k., elusloomade ja liha ost-müük.
10. Julie Kiiwet, Pärnu, Riia 37-a, kübara- ja mõeäri.
11. Marie Kivi, Pärnu, V. Sepa 3, toiduainetekauplus.
12. „Kohvik Corso“, Juuli Kärner, Pärnu, Supeluse 19, kohvik-söögisaal.
13. A. Köster, Tallinn, Rahukohtu 4, toiduainetekauplus; äripidaja August Köster.
14. O. Kühle, „Emto“ Eesti mütsitööstus, Tartu, Poe 9, äripidaja Oskar Kühle.
15. Elmar Lass, Üldine Tartu Reklaamagentuur „Agent“, Tartu, Suurturg 6.
16. F. Leok, Tallinn, S. Pärnu mnt. 2, rohu- ja värvikauplus; ärip. Friedrich Leok.
17. Salme Lepik, Tallinn, Ahju 1, lihakauplus.
18. Toila apteek, proviisor Hans Lesthal, Voka v.
19. Amilde Lustverk, Tallinn, Liivamäe 44, toiduainetekauplus ja õllemüük.
20. Selma Läänson, toiduainetekauplus, Elva, Kesk 25-a.
21. Karl Mahlapuu, Valga, Naha 5, saun, V. Roosa v., Vastse-Roosa as., jahu- ja saeveski.
22. Konstantin Maks, Tallinn, Endla 67, toiduainete- ja piimakauplus.
23. Leida Neumann, Tallinn, Kivimurru 10, toiduainetekauplus; ärip. Leida Neumann-Looring.
24. Boris Noormets, Tallinn, Püri 12, lihakauplus.
25. Jüri Oksenberg, email-, klaas- ja kivinõudekauplus, Rakvere, Tallinna 33.
26. Eduard Otti, Tartu, Öne 43, toiduainetekauplus.
27. Gustav Peek, Tallinn, Sõja 40, piimatööstus.
28. A. Perman, Tallinn, S. Pärnu mnt. 126 (enne Nõmme, S. Pärnu mnt. 40), koloniaalkauplus; ärip. Augustin Perman.
29. G. Plotnik, Tallinn, V. Juhkentali 29, toiduainetekauplus; ärip. Gustav Plotnik.
30. Leena Puusepp, Tallinn, Endla 73, toiduainetekauplus.
31. Pauline Päev, Pärnu, Vingi 17 (enne Liiva 11), toiduainetekauplus.
32. J. Reichmann, Tartu, Liiva 46, toiduainete-, piima-, kodumaa veini ja õllekauplus; äripidaja Johann Reichmann.
33. Alma Rosent, Võru, Liiva 13, einelaud.
34. J. Sarap, Narva, Joala 17, lihakauplus; ärip. Jaan Sarap.
35. Eugen Spreng-Läte, Tartu, Rüütli 25, klaveritööstus ja äri.
36. Amalie Süld, Tallinn, Kristiine 27, toiduainetekauplus.
37. Aksel Tamsalu, Valga, Kesk 31, pagariäri.
38. L. Thal, Tallinn, Gildi 1, toiduainetekauplus; ärip. Leontine Thal.
39. Emmeline Treumundt, Tallinn, Maneesi 4, toiduainete- ja piimakauplus.
40. V. Vähejaus, Tallinn, Sitsi 4, puuhoov; äripidaja Voldemar Vähejaus.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Ankeedi tulemusi kaupluste pühapäevavarahu küsimuses.

Mitme kaupmeeste organisatsiooni poolt on üles tõstetud küsimus, et riiklikel pühadel ja puhkepäevil, samuti nädala pühapäevil, kõik kaubanduslikud ettevõtted oleksid suletud. Põhjenduseks toodi ette, et äride lahtiolek pühapäevil ja riiklikel pühadel pole käesoleval ajal enam tingitud tegeliku elu vajadusist, nagu see oli kunagi ammu, millal kodanikud, minnes pühapäeval kirikusse, tegid ühtlasi ka kiriku juures oma kaubaoste. Nüüd on aga vajadus selle järgi langenud ära, sest igas vähegi suuremas asunduses on olemas piimatallused, kuhu peaaegu iga päev viiakse taludest piima; sealsamas on ka kauplused, kus ühtlasi tehakse oste. Seega pole maal ostjaskond sugugi huvitatud, et kauplused oleksid pühapäeviti avatud.

Linnades võivad aga tarvitajad oma kaubad osta juba laupäeval, ega ole sugugi tarviline, et nad seda peaksid tegema pühapäeva hommikul või riiklikel pühadel.

Praegu maksvate sundmääruste järgi on I, II ja III järgu äritunnistusega kauplused linnades pühapäevil suletud, välja arvatud toiduainete, piima-, pagaritoodete ja lihakauplused, mis avatakse hommikuti mõnel pool kaheks, mõnel pool kolmeks tunniks. Aleveis ja maakondades on aga kõik kauplused pühapäevil mõne tunni jooksul avatud.

Kaaluvaks põhjuseks kaupluste sulgemise küsimuses pühapäevil ja riiklikel pühadel on soov võimaldada pühapäevavarahu ka väikekaupmehele, kes niikuinii töötab iga päev 12—16 tundi.

Ankeedi tulemused annavad kaupmeeskonna soovidest selles küsimuses järgmise pildi:

1) Riiklikel pühadel ja püha-
päevil:

Pooldavavad sulgemist:

Linnad ja alevid.

Tallinn	Mustvee
Pärnu	Jõgeva
Rakvere	Mustla
Narva	Kunda
Türi	Antsla
Paldiski	Narva-Jõesuu
Tõrva	Kilingi-Nõmme.
Viljandi	

Soovivad kaubelda:

Linnad ja alevid.

Tartu Võru Sindi.

2) Nädala pühapäevil:

Pooldavavad sulgemist:

Tallinn	Türi
Pärnu	Paldiski
Rakvere	Tõrva
Narva	Mustvee

Jõgeva
Mustla
Kunda
Antsla

Narva-Jõesuu
(välja arvatud
suvekuud).

Soovivad kaubelda:

Tartu	Võõpsu
Võru	Otepää
Viljandi	Tapa
Nõmme	Mõisaküla
Sindi	Petseri.
Elva	

Kümmekond suuremat alevikku ja asundust pole ankeedile üldse vastanud, kuna umbes niisama palju on pooldanud kas kaupluste sulgemist riiklikel pühadel ja puhkepäevil või jälle nädala pühapäevil.

Rõhuv enamus suurematest keskustest on täielise pühapäevarahu poolt, kuna kümmekond linna ja alevit, Tartuga eesotsas, soovivad kaubelda nii püha- ja puhkepäevil kui ka nädala-pühapäevil.

Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri Osaihisus.

Bilanss 31-ks detsembriks 1934. a.

Aktiva.		Passiva.	
Maa ja mets	Ekr. 1.784.080.49	Põhikapital	Ekr. 12.000.000.—
Ehitused ja masinad	„ 47.838.304.17	Tagavarakapital	„ 277.063.07
Kassa ja hoiuarved pankades	„ 874.497.34	Mitmesugused fondid	„ 558.208.74
Aktsiad ja ettevõttest osavõtmine	„ 1.807.361.30	Kustutuskapital	„ 42.358.890.02
Liikuv varandus	„ 273.099.44	Obligatsioonikapital	„ 5.798.600.—
Deebitorid.	„ 3.347.843.98	Kustutusele Jangenud esitamata	
Saadused ja materjalid	„ 4.002.428.94	obligatsioonid	„ 1.541.400.—
Kautsjonid	„ 7.340.000.—	Kreeditorid	„ 4.450.261.37
Ülekanded	„ 172.925.63	Ülekanded	„ 113.022.98
		1933. a. kasu ülejääk Ekr. 10.085 —	
		1934. a. kasu	„ 333.010.11 „ 343.095.11
	<u>Ekr. 67.440.541.29</u>		<u>Ekr. 67.440.541.29</u>

1934. a. kasude ja kahjude arve.

Sissetulek	Ekr. 14.556.060.14
Väljaminek	„ 14.223 050.03
Kasu	<u>Ekr. 333.010.11</u>

Tolliteateid.

Maksude valitsuse direktori ringkiri
nr. 342 — 28. mail 1935. a.

Avaldatakse teadmiseks ja käsitamiseks tolli-
peakomitee otsused:

I. A. Sisseveotariifis.

1. Kauba kirjeldus: puuvillased vär-
vitud kangad liimainega.

Tollinõukogu otsus: Määrata kaup
t. t. § 188 p. 1 alla kuuluvaks kui puuvillased
värvitud kangad er. nim-ta, kuni 10 m² ühes
kilogrammis.

Tollipeakomitee otsus: Tunnistada
kaup t. t. § 194 p. 5 alla kuuluvaks kui puu-
villane isoleerpael liimainega ja spetsifikatsioon
korralikuks, järgmistel põhjustel:

Vaidluse all olev kaup kujutab puuvillast iso-
leerpaela. T. t. § 194 p. 5 järgi tollitakse isoleer-
pael ja igasugune lõng liimainega, peale siidi,
kunstsiidi ja poolkunstsiidi, ja selles § ei ole ette
nähtud, et selle § alla käivad ainult elektri isolee-
rimiseks tarvitataavad isoleerimispaelad. Sellest
järeldeb, et vaidluse all olev kaup peab kuulu-
ma t. t. § 194 p. 5 alla. (T. P. K. otsus 10. V
1935. a. nr. 765/907.)

2. Kauba kirjeldus: Sinep, kuiv, jah-
vatatud ja kokku pressitud kookidena.

Tollinõukogu otsus: Määrata kaup
t. t. § 12 p. 1 alla kuuluvaks kui sinep, kuiv,
jahvatatud, pakistes raskusega üle 2 kg.

Kaebaja soov: Määrata kaup t. t. § 39

p. 1 alla kuuluvaks kui eriliselt loomadele valmis-
tatud toit.

Tollipeakomitee otsus: Tunnistada
kaup t. t. § 12 p. 1 alla kuuluvaks kui sinep,
kuiv, jahvatatud, pakistes raskusega üle 2 kg,
järgmistel põhjustel:

Vaidluse all olevat ainet tarvitatakse kana-
dele sisseandmiseks isuäratus- ja ergutusainena,
mispärast see ei ole eriliselt valmistatud looma-
toit, mis t. t. § 39 p. 1 on nimetatud. Kuna see
aine kujutab endast kuiva, jahvatatud ja kokku-
pressitud sinepit, tuleb teda tollida t. t. § 12 p. 1
järgi, nagu Tallinna tollinõukogu seda õigesti
on tunnistanud. (T. P. K. otsus 7. VII 1932. a.
nr. 154.)

Linahinnad.

Linahindade noteerimise komisjon oma koos-
olekul 24. mail 1935. a. noteeris järgmised lina
kokkuostu hinnad sentides 1 kg eest fr. kokku-
ostja ladu riiklike standard-sortide alusel:

	Võru- ja Petseri- maal	Mujal Eestis
H	83	81
LOD	95	93
OD	106	104
D	117	115
HD	126	124
R	135	133
Takud: Codilla I		95
„ II		83
Ehituse		15

Tendants: kindel.

Tallinn, 24. mail 1935. a. nr. 343.

Toiduainete turg.

London.

Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 225 kg. sh.	
Northern Manitoba . . . . . sh.	
Rosario Santa Fe . . . . . "	
Jahu, kaal — 140 Ingl. naela = 63,5 kg. —	
Good Canadian . . . . . sh.	14/3
Odrad, kaal — 112 Ingl. naela = 50 kg. sh.	6/3
Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg sh.	7/9
Linad, cif per tn.	
Livonian, Basis Risten . . . £	85/—
Tows, Soviet . . . . . "	86/—

24. V. Bacon, kaal 112 Ingl. naela

Iiri . . . . . sh.	95/—98/—
Daani . . . . . "	95/—
Hollandi . . . . . "	92/—
Eesti . . . . . "	88/—
Rootsi . . . . . "	92/—
Poola . . . . . "	86/—

Munad — 120 kg.

24. V. Eesti . . . . . sh.	6/9—7/—
----------------------------	---------

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

Kroonid.

„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kg eest ühes valge puuvillase kotiga.		
Püülijahu:		
Rukkipüül patent (à 50 kg.) . . .	100 kg.	—
„ harilik	”	22.—
„ III sort	”	21.—
„Eesti Parem“ saiajahu	”	30.—
„Kalev“	”	26.—
„Kungla“	”	24.—
„Sampo“	”	20.—
Manna	”	32.—
Granular	”	27.—
Saiajahu poolsõre	”	30.—
„ sõre	”	31.—

„J. Puhk ja Pojad“ suurveski Jahud: rukki	100 kg.	14.00—14.80
rukkipüül	”	21.00—22.—
nisu, pehme —		
sõre	”	18.00—31.—
Kaerahelbed (Herkulo)	1 kg.	0.28

A/S. Rotermanni teh.

Jahud: rukki	100 kg.	14.30
„ „ püül	”	22.—
„ nisu, pehme — sõre	”	18.00—31.00
Nisu, Eesti	”	14.50—15.—
„ külvi, suvi „Rubin“	”	—
Rukis, Eesti, ...	”	12.50—13.—
Kaerad, toidu, Eesti	”	7.50—8.—
Odrad, õlle, Eesti	”	—
„ toidu, Eesti	”	9.00—9.50
Herned, peluskid, külvi	”	—
Riis, Burma II	”	45.—
Kartulid, söögi	”	2.10—2.60
„ piirituse	”	—
„ vabriku	”	2.00—2.10
Kartulitärklis „Supérieur“	”	19.—21.—
Siirup, kartuli 42%	”	24.—26.—
Glükoos	”	24.—
Margariin, kodumaa	”	60.—70.—
Kaseiin, Eesti, toores	”	—
Juust, „schveitsi“, kodumaa	1 kg.	1.20
Kakao, Hollandi	”	2.00—2.60
„ Eesti	”	2.00—2.30
Kohv, Rio, Santos jne.	”	4.50—5.—
„ Kesk-Ameerika sordid	”	6.50—7.50
Tee, laht., oransh Pekoe, Tseilon	”	5.50—6.—
Tee, laht., oransh Pekoe, Java	”	5.50—6.—
Suhkur, peenike, valge, ...	100 kg	43.75—44.—
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun		
Irboska ja Narva	”	2.50
Sool, lahtine, Saksa, ...	”	2.50
„ Inglise	”	2.50
Heeringad, Yarmouth, „Matties“ tünn	35.00—37.00	
„ „ „Matfulls“	”	37.00—39.00
„ „ „Fulls“ . . . . . tünn	—	
„ „ „Šoti „Spent“	—	
„ „ „Matties“ I s	”	33.00—37.00

Kroonid.

Heeringad, Šoti „Matties“ II s. tünn	—
„ „ „Matfulls“	37.00—42.00
„ „ „Islandi, o/ü. Kalandus 1/1	22.00—26.00
„ „ „ „ 1/2	—
Liha, sea, I sort	1 kg. 0.30—0.42
Liha, looma, I sort	” 0.30—0.43
Ölikoogid, linaseemne	100 kg. —
„ päevalille	” 11.—
„ puuvilla	” 11.—
„ palmi	” 10.50
Sojatangud	” 12.50
Nisukliid	” 6.50
Maapähklikoogid	—
Puuvillane riie, Bjas, netto	mtr. 0.49.50—0.62.25
„ „ Mitkal „	” 0.36.50—0.47.50

Linahindade noteerimise komisjon noteeris 10. V 1935 järgmised lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest iranko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutöoministeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):

	Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis
Lina, ristna R	135	133
hoffsdreiband HD	126	124
dreiband D	117	115
ordinäärdreiband OD	106	104
liivi-ordinäärdreiband LOD	95	93
takupraak H	83	81
Ehitustakk		
Tendants: kindel.		
Takud, Codilla I	1 kg	0.95
„ „ II	”	0.83
„ ehituse	”	0.15
Linaseemned, külvi, 95% ₀ , baas, ...		—
Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2 korda pestud	1000 kg	27.50
„ auru, Newcastle	”	25.50
„ sepa	”	27.50
Koks, kütte		—
„ gaasi, Tallinna gaasivabr.	”	50.—
Kütteturvas (riigi turbatööst.)	”	8.30
Põlevkivi, I-a, fr. ladu Tall., netto	”	8.50
Kütteõli, fr. ladu Tallinn, netto	100 kg.	4.60 (v. 5.—)
Raskeõli „ „ „ „	”	8.25 (v. 5.—)
Estobituumen A. B. C (gudrong) tünnid br.	”	9.25
„ „ D. E. (pigi) „ „	”	9.25
Katuselakk.	”	9.25
Fenolaat, tünnides, netto	”	5.50 (v. 5.—)
Karbolineum „Estokarbolineum“ A. B. netto	”	10.75 (v. 8.—)
„ „ „Estokarbolineum“ C, netto	”	8.75
Raualakk, tünnides, netto	”	18.75 (v. 8.—)
Imbutusõli A, netto, tünnides	”	—
„ B „ „	”	7.75 (v. 5.—)
„ C „ „	”	5.75 (v. 5.—)
Tolmuõli	100 kg.	8.75
Asfaltmastiks, netto, tünnides	”	5.75
„ emulsioon	”	9.75

	Kroonid.
Viljapuu-karbolineum, netto . . . ltr.	0.30
Autobensin . . . . . " . . . . . "	0.26
Diiselmootor-nafta . . . . . " . . . . . "	9.50—10.50
Mootor-petrooleum, fr. iga sihtj. . . . . " . . . . . "	10.25—11.25
" -nafta . . . . . " . . . . . "	9.50—10.50
Raud, sordi . . . . . " . . . . . "	14.00
" latt . . . . . " . . . . . "	14.00
" vits . . . . . " . . . . . "	19.00
" plekk . . . . . " . . . . . "	18.50—27.00
" plekk, tsingitud . . . . . " . . . . . "	29.00—34.00
" talad . . . . . " . . . . . "	13.00
Teras, nikkel . . . . . " . . . . . "	—
" vedru . . . . . " . . . . . "	25.00
" tööriistade . . . . . " . . . . . "	—
" valu . . . . . " . . . . . "	25.00
" talla, ree . . . . . " . . . . . "	18.—19.—
Inglitina . . . . . " . . . . . "	480.00—490.00
Seatina . . . . . " . . . . . "	32.00—34.00
Vaskplekk, punane . . . . . " . . . . . "	125.—200.—
" valge . . . . . " . . . . . "	115.—155.—
Tsinkplekk . . . . . " . . . . . "	65.00—70.00
Masinaõli, poola . . . . . " . . . . . "	18.00
Mootoriõli, poola . . . . . " . . . . . "	35.00—50.00
Autoõli, poola . . . . . " . . . . . "	37.00—60.00
O/Ü Eesti Kiviõli põlevkivi küteteõli, tsistern. fr. Tallinn . 1000 kg	44.75
Linaseemneõli . . . . . " . . . . . " 100 kg	64.00—65.00
Värniits . . . . . " . . . . . " . . . . . "	66.00—67.00
Tsilindriõli, ameerika . . . . . " . . . . . "	27.00—50.00
Nafta, Ameerika . . . . . " . . . . . "	9.50—10.50
" Poola . . . . . " . . . . . "	9.50—10.50
Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid . . . . . "	10.25—11.25
" Ameerika " . . . . . " . . . . . "	10.25—11.25
Bensin, Eesti, riigi põlevkivitööstuse segabensin, fr. Tallinn, pr. l. netto 0.26	
O/Ü Eesti Kiviõli bensin, "Estolin" tsistern. fr. Tall., ühes teedemaks. . . . . " . . . . . "	33.50—36.00
Bensin, I s. välisbensin . . . . . " . . . . . "	0.28
Peesooda, kodumaa . . . . . " . . . . . " 100 kg	9.50—10.00
Seebikivi . . . . . " . . . . . " . . . . . "	33.00—36.00
Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg.	6.00
" tsinkvalge, välism. . . . . " . . . . . "	0.42—0.43
" tinavalge, ... " . . . . . "	0.78—0.82
" ooker, ... " . . . . . "	0.19—0.25
Superfosfaat 18—20% . . . . . " . . . . . " kott	4.00—4.90
Segafosfaat 22—23% . . . . . " . . . . . "	4.00
Kaalisool 40% . . . . . " . . . . . "	8.90
Salpeeter, tšiiili 16% . . . . . " . . . . . "	14.35
Lubisalpeeter . . . . . " . . . . . "	13.75
Lubiamoonsalpeeter 20,6% . . . . . " . . . . . "	11.—
Väävelhapu ammoniaak 30% . . . . . " . . . . . "	14.00
Fosforiit, eesti 25—27% . . . . . " . . . . . "	3.00
Nitroska . . . . . " . . . . . "	25.00
Paber, rotatsiooni . . . . . " . . . . . " 100 kg.	23.20
Tsement, Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere, pütt	6.45
Kriit, toores . . . . . " . . . . . " 100 kg.	4.25—4.50
" pestud . . . . . " . . . . . "	4.25—4.50
Kivitorv . . . . . " . . . . . "	14.00—23.00
Puutorv . . . . . " . . . . . "	15.00—17.00
Kips, jahvatatud . . . . . " . . . . . "	15.00
" krohvimise . . . . . " . . . . . "	32.00
Tellisivid, Is. Loksa, fr. Tallinn 1000 tk.	33.00—35.00
Silikaat, I s., fr. vabrik . . . . . " . . . . . "	33.00—35.00
Tulitikud, originaalkast . . . (5000 toosi)	125.—
Tallanahk, eesti nahast . . . . . " . . . . . " 1 kg.	1.85—2.20
Tallanahk, Ameerika, I s. . . . . " . . . . . "	2.30—2.35
" " II s. . . . . " . . . . . "	2.15—2.25

	Kroonid.
Metsamaterjalide hinnad fr. laduplats Tallinn.	
Palgid: kuusk ja mänd . thm. kr.	11.50—12.50
Pakud, kuuse . . . . . " . . . . . "	10.—
" kase . . . . . " . . . . . "	14.—24.—
" lepa I sort . . . . . " . . . . . "	22.—32.—
" " II . . . . . " . . . . . "	18.—20.—
" haava I . . . . . " . . . . . "	35.—
" " II . . . . . " . . . . . "	24.—
Saetud materjal, plangud + 25% laudu	
" kuusk u/s . . . . . " . . . . . "	25.—
" " IV s . . . . . " . . . . . "	21.—
" mänd u/s . . . . . " . . . . . "	25.—
" " IV s . . . . . " . . . . . "	21.—
Kastilauad . . . . . " . . . . . "	27.00—30.00
Paberipuu . . . . . " . . . . . " r.-m.	6.20
Toepuu . . . . . " . . . . . "	5.—

Komisjon otsustab alates tänasest päevast pidada koosolekud iga kahe nädala järele.

Liverpooli börs. Puuvill. 22. V 1935. a.
 American Fully Middling inglise naela (lbs) eest, ingl. pennides (d) loko 6.98, mai 6.61, juuli 6.49, okt. 6.24, det. 6.20.

Peekonsigade hindadeks on 20.—25. V 1935-
 Peekonsigade tapakaalud:

	I sort	II sort	III sort	IV sort	
60—72 kg	0.55	0.50	0.44	} siseturu hinnad	
55—59,5 " }	0.50	0.46	0.40		
72,5—75 " }					
50—54,5 " }	0.46	0.42	0.39		
75,5—80 " }					

Kanamunad. Tendents: rahulik.

Põllutöoministeriumi Põllumajand. Osak. kanamunade hinna noteerim. komisjon noteeris 17. V järgmised kanamunade hinnad: 1 kg eksportmune hind franko kogumispunkt Kr. 0,29, koos juuremaksuga 1 kg. eksportmune hind franko kogumispunkt kr. 0,45 kg., mis vastab: 50 gr. raskuste munade juures kr. 0,225 kümme 55 " " " " " 0,245 " 60 " " " " " " 0,270 " 1 kg. siseturu mune Kr. —, mis vastab: üle 50 gr. raskuste munade juures Kr. 0,26 kümme üle 40 " " " " " " 0,22 "

Või. Tendents: kindlam.
 I s. 1 kg. kr. 0.92, mis tulnud sisse 11.—17. V 1935 a.

Lina	Prahid.
Tallinn — Gent . . . . . " . . . . . "	1016 kg. sh —
" — Dundee . . . . . " . . . . . "	" " 26/6

Puumaterjalid.	Standard
Tallinn — London . . . . . " . . . . . "	sh 30/— netto
" — Hull . . . . . " . . . . . "	" " 32/—
" — Southampton . . . . . " . . . . . "	" " 37/6
" — Manchester . . . . . " . . . . . "	" " 36/—
" — Grangemouth . . . . . " . . . . . "	" " 26/6
" — Belfast . . . . . " . . . . . "	" " 42/6
" — Dundee . . . . . " . . . . . "	" " 27/—
" — Antwerpen . . . . . " . . . . . "	" " 32/6
" — Gent . . . . . " . . . . . "	" " 32/6
" — Rotterdam . . . . . " . . . . . "	hfl. 11.50
" — Amsterdam . . . . . " . . . . . "	" " 13.—

Segakaup.	
Tallinn — Stettin . . . . . " . . . . . " 1000 kg.	rmk. 18.—30.—
" — London . . . . . " . . . . . " 1016 kg.	sh 17/—40/—
" — Stokholm . . . . . " . . . . . " 1000 kg.	rkr. 11.—30.—
" — Stettin, või, ... " . . . . . " tünn	rmk. 1.50
" — London . . . . . " . . . . . " . . . . . "	sh. 2/6

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 31. V 1935. a.

Väärtpaberid	Nomi-näär	Viimane divid.	Tehud	Ostjad	Müüjad	Kroonides					
1927. a. 7% välislaen (dollarites) . . . \$	1000	—	—	3600	3700						
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maksm. s. A. B. C. (55 a.) 2.66%	100	—	—	66	68						
Majand.-min. rahandus-osakonna pantkirjad:											
seria D. (20 a.) 2.66%	100	—	—	62	—						
" E. (20 a.) 2.66%	100	—	—	64	—						
" F. (9 a.) 2.66%	100	—	—	66	68						
Pikalaenu Panga:											
pantk. (20 a.) 7%	1000	—	—	1000	—						
" (5 a.) 5%	5000	—	—	—	—						
" (5 a.) 4%	5000	—	—	—	—						
Eesti Maapanga:											
8% pantk. (6 s.) . . .	100	—	—	100	102						
6% " (3 s.) . . .	100	—	—	100	—						
6% " (1 ja 5 s.) . . .	100	—	—	95	—						
6% " (2 s.) . . .	100	—	—	95	—						
4% " (4 s.) . . .	100	—	—	—	—						
Asunduskapitali 4% võla-kirjad . . .	100	—	—	90	—						
6% Eesti Hüpoteegi Panga pantlehed . . .	100	—	—	94	95						
5% Eesti Maakrediiteltsi pantlehed	100	—	96	96	97						
Tall. Immoobilpank rbl.	100	—	—	3.	3.25						
Aktsiad:											
Eesti Panga	50	8%	—	63	66						
Pärnu Krediitpanga . . .	50	—	—	—	—						
A.-s. „Port-Kunda“ . . .	1	—	—	—	—						
" „Ilmarine“	100	—	—	—	—						
" „Fr. Krull“	50	—	—	—	—						
" „Massoprodukt“ . . .	50	—	—	—	—						
" „Saku õlevabr.“ . . .	50	—	—	—	—						
" „Türi paberi- ja puu-papipabr.“	50	—	—	—	—						
A.-s. „Ühiselu“	50	—	—	—	—						
" „Põhja Kinnit-selts“	50	8%	—	—	—						
" „Eestimaa Trüki-koda“	50	3%	—	—	—						
A.-s. „Kütte Jõud“	100	—	—	—	—						
" „Balti puuvilla ket-ramise ja kudumise vab-rik.“	50	—	—	—	—						
Eestim. rohukaubanduse a.-s. „Ephag“	100	6%	—	—	—						
Eesti elektrimasin. ehi-tuse a.-s. „Volta“	50	4%	—	—	—						
A.-s. „Sindi Tekstiilvab-rikute Ühise“ ajuti-sed tunnistused	50	—	—	—	—						
Kindlustus-aktsias. „Eesti Union“	50	4%	—	—	—						
Eesti kindlustus-aktsias. „Polaris“	50	12%	—	—	—						
A.-s. „Siegel“	50	6%	—	—	—						
Piritusepuhastamise vab-rikute o/üh.	500	3%	500	500	500						

Tallinna fondibörsi kursisedel.

		23. V 1935	23. V teis-kordne	24. V 1935	25. V 1935	27. V 1935	28. V 1935
New-York	T. —	—	—	—	—	—	—
1 dollar	O. 3.68	3.67	3.67	3.66	3.65	3.65	3.66
	M. 3.76	3.75	3.75	3.74	3.73	3.74	3.74
London	T. —	—	—	—	—	—	—
1 nael-sterl.	O. 18.11	—	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
	M. 18.35	—	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35
Berliin	T. —	—	—	—	—	—	—
100 s. riigim.	O. 143.50	—	143.50	143.50	143.50	143.50	143.50
	M. 147.—	—	147.—	147.—	147.—	147.—	147.—
Helsingi	T. —	—	—	—	—	—	—
100 soo-me m.	O. 7.98	—	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98
	M. 8.10	—	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10
Stokholm	T. —	—	—	—	—	—	—
100 root-si kr.	O. 93.40	—	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40
	M. 94.60	—	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60
Kopenh.	T. —	—	—	—	—	—	—
100 daa-ni kr.	O. 80.85	—	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85
	M. 82.05	—	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05
Oslo	T. —	—	—	—	—	—	—
100 nor-ra kr.	O. 90.95	—	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95
	M. 92.15	—	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15
Pariis	T. —	—	—	—	—	—	—
100 prants. fr.	O. 24.25	24.15	24.20	24.10	24.05	24.10	24.10
	M. 24.55	24.45	24.50	24.40	24.35	24.40	24.40
Amsterd.	T. —	—	—	—	—	—	—
100 flo-riini	O. 249.25	248.—	248.40	247.25	247.15	247.50	247.50
	M. 252.25	251.—	251.40	250.25	250.15	250.50	250.50
Riia	T. —	—	—	—	—	—	—
100 latti	O. 118.20	117.60	117.75	117.35	117.20	117.30	117.30
	M. 120.45	119.85	120.—	119.60	119.45	119.55	119.55
Zürich	T. —	—	—	—	—	—	—
100 helv. fr.	O. 119.20	118.60	118.75	118.35	118.20	118.30	118.30
	M. 120.70	120.10	120.25	119.85	119.70	119.80	119.80
Brüssel	T. —	—	—	—	—	—	—
100 bel-gat	O. 62.35	62.05	62.10	62.05	62.35	62.50	62.50
	M. 63.35	63.05	63.10	63.05	63.35	63.50	63.50
Milaano	T. —	—	—	—	—	—	—
100 liirat	O. 30.30	30.15	30.15	30.10	30.—	30.10	30.10
	M. 30.80	30.65	30.65	30.60	30.50	30.60	30.60
Praha	T. —	—	—	—	—	—	—
100 tšehh. kr.	O. 15.30	15.25	15.25	15.25	15.15	15.20	15.20
	M. 15.60	15.55	15.55	15.55	15.45	15.50	15.50
Viin	T. —	—	—	—	—	—	—
100 austr. sh.	O. 68.95	68.60	68.65	68.65	68.40	68.30	68.30
	M. 70.35	70.—	70.05	70.05	69.80	69.70	69.70
Budapest	T. —	—	—	—	—	—	—
100 pengot	O. —	—	—	—	—	—	—
	M. —	—	—	—	—	—	—
Varssav	T. —	—	—	—	—	—	—
100 slotti	O. 69.45	69.10	69.15	68.95	68.80	68.80	68.80
	M. 70.45	70.10	70.15	69.95	69.80	69.80	69.80
Kaunas	T. —	—	—	—	—	—	—
100 litti	O. 61.75	61.45	61.75	61.75	61.20	61.20	61.20
	M. 62.65	62.35	62.65	62.65	62.10	62.10	62.10
Moskva	T. —	—	—	—	—	—	—
100 rubla (tšekk)	O. —	—	—	—	—	—	—
	M. —	—	—	—	—	—	—
Danzig	T. —	—	—	—	—	—	—
100 guld-nat	O. 69.60	69.25	69.25	69.20	68.85	68.95	68.95
	M. 70.60	70.25	70.25	70.20	69.85	69.95	69.95

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Vastutav toimetaja H. Anto.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühise trükkkoda, Pikk tän. 2. 1935.